

A 6. Hålltorp Lilla

Klicka på bilden för att se den större! Flygfoto skänkt av Leif Crona, godkänt för publicering av Försvarsstaben, augusti 2014

Klicka på bilden för att se den större! Flygfoto skänkt av Leif Crona, godkänt för publicering av Försvarsstaben, augusti 2014

Övre flygbilden del av den nedre. Lite vidare perspektiv!

[Du hittar klickbara rubriker här!](#)

Vill du ladda ner en redigerad version av [A. 6 Hålltorp - Lilla](#) som Word-fil för personligt bruk är det bara att klicka på filen nedan - enkel att skriva ut! Tänk bara på copyright och publiceringsrättigheter!!

Du kan ladda ner en oredigerad .PDF-fil (xx Mb) för hela denna objektsida - klicka på filen här nedan:

[A 6 Hålltorp Lilla Hålltorp .docx](#) 8.4 MB

Hålltorp Lilla Nr 2 --> Hålltorp

Ur ortsnamnsregistret (1949):

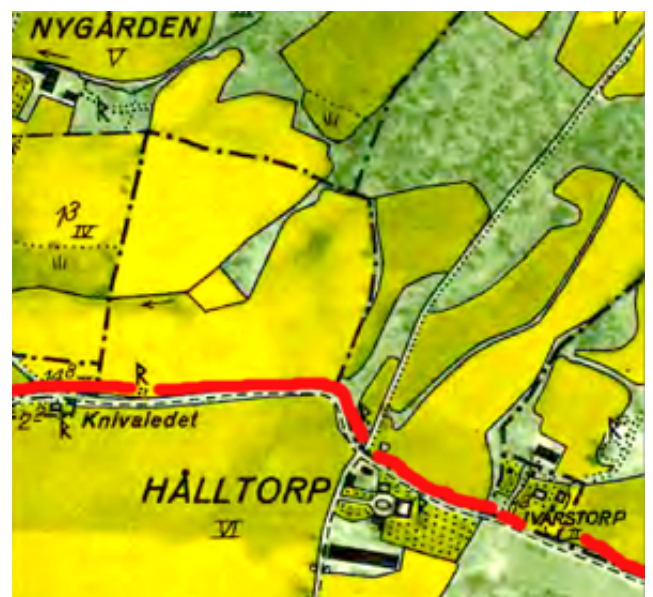
Hålltorp namn på två gårdar 1 1/4 mantal tillsammans i Skarke socken, Valle härad.

Två jordbruk; Nr 1: Hålltorp Stora, 3/4 mantal och Nr 2. Hålltorp Lilla, 1/2 mantal, men bara ett jordbruk är numera bebyggt med senaste bostad uppförd i slutet av 1800-talet.

Stora Hålltorp lyder under Lilla Hålltorp, som har bebyggelsen med bostäder och ekonomihus.

Läge vid äldsta landsvägen över Billingen. En liten lid, Hålltorpsliden, landsvägslid och marklid, finns vid bebyggelsen. Hållsdammen med en f d kvarn (flera för övrigt) i Hålltorpabäcken. Hålltorpa kvarn, Bille kvarn eller Hospitalskvarnen vid Bäckå (Munkabäcken m fl namn). "Håll-torpet" har funnits som torp. I jordaboken 1651 skrevs namnet "Holltorph".

Olika namnformer:

Hålltorp (Lilla) på 1960 års karta (Lantmät. Historiska Kartor) Röd markering Ljungstorp vägen som gräns mot norr. Klicka på bilden för

större karta!

I jordeböckerna kallades gården 1556 även för Hultetorp, år 1750 Håltetorp, 1725 skrev man Hålletorp eller Hålltorp och fr o m 1795 enbart den nuvarande namnformen.

Kallas i dagligt tal sedan lång tid endast Hålltorp.

I **Mantalslängden** hittar man 1663 Lars Hansson i Hultorp samt 1666 Lars i Hålltorp & Bengt Fijskare på Holtorp
(Ur avskrift av Verna Andersson, Ljungstorp, 2013)

Utdrag ur Svenska Gods och Gårdar 1942

Hålltorp

Postadr.: Varnhem.

Areal: Total 201 har, därav 54 åker. Tax.-v. 57.000.
Jordart: Lätt mylla. Skogsbest.: Gran- o. lövskog.
Manbyggn. uppf. 1888, 2 flyglar på 1870-talet. Ekono-
mibyggn. uppf. under sistnämnda år. 7 ardennerhästar,
1 prem. sto, 35 nötkreatur, därav 20 mjölkkor, 6 svin,
6 får. Gården inköptes 1843 av nuv. äg:s farfaders far
Anders Petterson, som innehade den till 1865. 1865—
1907 innehades den av August Petterson, 1907—11 ge-
mensamt av sönerna Johan Verner o. Arvid Edvard
Petterson, varefter den senare var äg. till 1941, då nuv.
äg. tillträdde.

Äg.: Arvid Edvard Petterson f. 31/1 12. Son till
Johan Verner Pettersson o. h. h. Elin f. Alm.

Klicka gärna på texten för att kunna läsa bättre!

Hålltorp kort presentation på [facebook.com/Varnhemshistoria](https://www.facebook.com/Varnhemshistoria)

Kent Friman har delat Skarke-Varnhems Hembygdsförenings inlägg.

den 19 juli 2015 ·

Skarke-Varnhems Hembygdsförening har lagt till 3 nya foton.

Ideell organisation · 420 gilla-markeringar · den 19 juli 2015 ·

DAGENS FOTO:

HÅLLTORP (LILLA HÅLLTORP) 1925, RITNING 1888 & FOTO 2014

Läs mer på www.ljungstorpshistoria.se; rubrik: A.6 Hålltorp Lilla

... [Visa mer](#)

4 gilla-markeringar

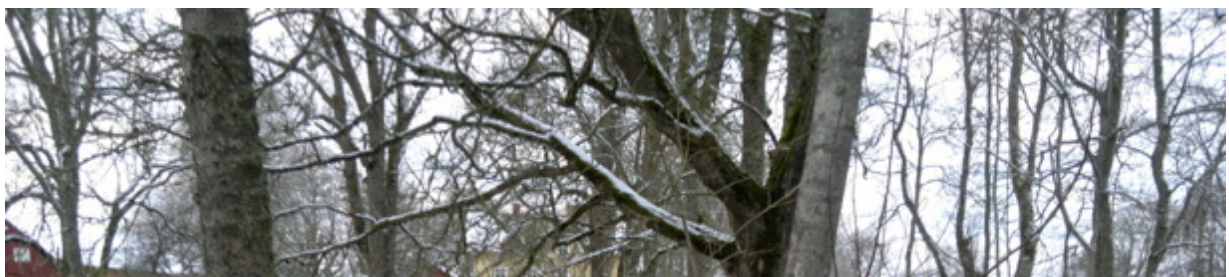
Gilla

Kommentera

Dela

Bildspel A. 6 Hålltorp (Lilla) med 12 bilder från 2013- nov

Bilder tagna av Kent och Vibeke Friman november 2013, copyright - publiceringstillstånd från ägarna

För in muspekaren in över bildens kant och låt den vila där - så ser du förklarande bildtexter!
 Vill du titta i egen takt - klicka på bilden och klicka dig sedan fram bild för bild!
 Vill du starta automatiskt bildspel igen så klickar du bara på pilen till vänster under bilden!
 Vill du se alla bilder i helskärm så klickar du på den sneda pil-ikonen ovan!

KLICKBARA RUBRIKER PÅ DENNA SIDA

(Du kan alltså klicka på rubriken och hamna vid texten för den på denna sidan!)

- [Hålltorp - Lilla](#)
- [Hålltorps rusthåll](#)
- [Soldatkista med plats för bajonettförsedd gevär](#)
- [Bild av gården \(Lilla\) Hålltorp 1925 innan den jättelika ladugården revs](#)
- [Utsikt från mangårdsbyggnaden mot Knivaledet](#)
- [Originalritning av Corpes de Logis på Hålltorp - beställd av August Pettersson på 1880-talet](#)
- [Interiörbild från Hålltorps övre våning](#)
- [Hålltorp har under tiderna haft flera Torp. Backstugor & Inhyssesstugor](#)
- [Lilla Hålltorp karta 1753 med inhyssesstuga - Backestufva](#)
- [Karta 1758 med bl a Lilla Hålltorps torp och Backestuga på Maen](#)
- [Kartbild 1758 - Hålltorp och dess grannar](#)
- [Kartakvarell 1794](#)
- [Karta 1801 över gränsmarker mellan Öfverbo och Lilla Hålltorp](#)
- [Hålltorpsgårdarnas inbördes förhållanden - kartbild 1801](#)
- [Kartbild från 1700-talets slut - handritad militär karta från 1801](#)
- [Kartbild Lilla Hålltorp 1862](#)
- [1877 års karta visar endast Lilla Hålltorp](#)
- [Hålltorp \(Lilla\) som ett senare motiv med ny ladugård](#)
- [Hålltorps korthistoria](#)

Boende och ägare:

- [Ur specialjordeboken 1825 - försålt till skattehemman 1755](#)
- [Lilla Hålltorps ägare under 1700-talet](#)
- [Lilla Hålltorp 1800-talet - slås samman med Stora Hålltorp och många andra gårdar och marker!](#)
- [Hålltorp Lilla - boende 1700-tal enligt husförhörlängder](#)
- [Hålltorp Lilla - boende 1800-talets första hälft](#)
- [Hålltorp Lilla från 1844 - den Petterssonska eran startar](#)

- [Lilla Hålltorp - Hålltorp - 1900-talet i bild](#)
- [Arbetsfolket på Hålltorp och Hålltorps arealer 1991](#)
- [Några årtal för Hålltorp under 1900-talet och ägandet](#)
- [August Pettersson blir en bygdens och församlingens starke man](#)

Kyrkoherden David Holmgren:

- [En speciell hyresgäst på Hålltorp 1903/1904](#)
- [En utblottad avsatt präst 1902 som riksdagsman](#)
- [Hyreskontrakt för hyra av rum på Lilla Hålltorp 24 augusti 1903, ett år](#)
- [David Holmgren i en sista glimt från USA](#)
- [David Holmgren och Prästgården i Varnhem 1890](#)

Mer om Kyrkoherden David Holmgren och hans tid i Varnhem kan du läsa på ny sida - [klicka här!](#)

SAMMANFATTNING HÅLLTORP LILLA

Två jordbruk; Nr 1: Hålltorp Stora, 3/4 mantal och Nr 2: Hålltorp Lilla, 1/2 mantal, men bara ett jordbruk är numera bebyggt med senaste bostad uppförd 1880-talet.

Hålltorp 1925. Klicka på bilden för större bild!

Jordeboken år 1564 upptar två

klosterhemman som senare benämnes Stora och Lilla Hultetorp. Stora Hålltorp låg söder om nuvarande riksväg 49 mot Skövde från Varnhem räknat och byggnaderna försvann under andra delen av 1800-talet.

Stora Hålltorp lyder efter 1844 under Lilla Hålltorp, som har bebyggelsen med bostäder och ekonomihus.

I jordeböckerna kallades gården 1566 för Hultetorp. År 1651 skrevs namnet "Holltorph". År 1750 Håltetorp. År 1725 skrev man Håletorp eller Hålltorp och fr o m 1795 enbart den nuvarande namnformen.

I Mantalslängden hittar man 1663 Lars Hansson i Hultorp samt 1666 Lars i Hålltorp och en Bengt Fijskare på Holtorp.

Lilla Hålltorp var under indelta tiden tillsammans med Öglunda Stommen rusthållare för Skaraborgs Regemente, Höjentorps Kompani med soldattorp Nr: 357 (57). Soldattorpet kallas senare för Fridsberg och låg nära Vadet och Fermagatan tillsammans med tre övriga soldattorp.

Vid 1700-talets mitt så betalade Lilla Hålltorp också augementsränta om 18 daler till Stora Hålltorp för Rusthållet Westgöta Regemente Nr 5, Ryttaretorpet - senare soldattorpet Stenslund.

Husförhörslängden 1779-1878 skriver Stora och Lilla Holltorp separat samt inhyses vid bara namnet Holltorp.

1836 och från och med husförhörslängden 1836-1846 kom båda gårdarna under en och samma beteckning och ägaren noteras för båda gårdarna under det gemensamma namnet Lilla och Stora Hålltorp.

Före 1800-talets mitt ser man att Lilla och Stora Hålltorp förhöll sig relativt självständigt till varandra innan Arvid Pettersson på 1840-talet började den stora förvandlingen i området med uppbyggnaden av Lilla Hålltorp som bas för jordbruket och boendet för både Stora och Lilla Hålltorp. Senare kom också övertagandet av flera gårdar runt Hålltorp, bl.a.

Stenhammar och Stens hemman.

År 1844 köptes både Lilla och Stora Hålltorp av Anders Pettersson, som blev den släkt som byggde upp och utökade gården till ett omfattande jordbruk och släkthemman.

Nuvarande Hålltorp består bl a av Stora och Lilla Hålltorp, Stenhammaren, Sten och Broddenstorps ägor.

Från mitten av 1800-talet avvecklades medvetet Stora Hålltorp som plats för mangårds- och ekonomibyggnader och de placerades istället på Lilla Hålltorp med en jättesatsning inte minst på ladugårdsbygget.

Lilla Hålltorps byggnader har alltid legat på den plats som idag är Hålltorp.

År 1862 gjorde lantmätaren en sammanställning över de hemman som då ägdes av Anders Pettersson i Skarke; A.Lilla Hålltorp, B. Stora Hålltorp, C. Stenhammar D. Sten och E. Lille Kullen till detta kom dessa gårdars ägor i Billingeliderna, Torpet Kullaliden samt 1/4 dels m flyttar ut till Göthened 1888!antal Upsala därefter F. Soldattorp till Stora Hålltorp och Stenhammar - ingen dålig expansion på knappt 20 år!! Den "nya tidens" Hålltorp var nu etablerat!

År 1888 uppförde Per August Pettersson, en son till Anders, som nu ägde gården, nuvarande mangårdsbyggnad. Manbyggnaden är uppförd i timmer med gulmålad panel och tegeltak. Framför står två flyglar, ett boningshus - norra flygeln - där det varit drängkammare, dagsverksstuga, pigkammare och gästrum - och ett magasin - södra flygeln - båda rödfärgade. Till gården hör även bryggghuset - det lilla huset längst åt norr utmed vägen - vilket är äldre än de andra byggnaderna. Då det var tid till tvätt användes bryggghuset, liksom under hösten då man hade storslakt av både nöt, får och svin och så förstås när det bryggdes öl och brännvin nyttjades bryggghuset.

Den jättelika u-formade ladugården byggdes efter Arvid Pettersson övertagande 1844 och kan ses på bilden här ovan!

Kvarn hörde också till gården Hålltorp och den fanns troligen där 1886, då en man som hette August Gustafsson och var handlare bodde i Hålltorps kvarn. Den låg vid nuvarande Tre Bäckar och det som finns kvar idag av denna kvarn är simbassängen tillhörande Tre Bäckar.

Lilla Hålltorps ägare under 1700-talet

I början av 1700-talet var Johan Ambjörnsson ägare av halva gården. Den 4 januari år 1742 begärde de hos tinget att sonen Jacob Johansson skulle få överta gården.

På **1750-60-talet** hade David Cohl, tingsrättsnotarie och huvuddelägare i Stora Hålltorp, också köpt hälften av Lilla Hålltorp. Lilla Hålltorp ägdes alltså nu på 1750-talet av David Cohl och Jacob Johansson.

Jacob Johansson avled 1762/63, och bouppteckningen hade inte skett i laga tid och man hade redan gått i författning att sälja gården. Arvingarna ville att man skulle uppge kvarlåtenskapen, men David Cohl, tingsrättsnotarie och delägare i Lilla Hålltorp meddelade att käranden fått ut sitt arv både i löst och fast.

Delen i gården hade sålts till Anders Gudmundsson - en sväger till David Kohl!

1765 sålde sedan Anders Gudmundsson vidare en 1/12-del till Klas Johansson Våmb för 200 daler.

1768 sålde Anders Gudmundsson sedan sin reterande del av Lilla Hålltorp till Olof Larsson i Postgården eller Vallentingården i Skärv, med villkor att efter 100 år skulle Anders efterkommande ha rätt att återfordra gården och betala tillbaka de 2 400 dalerna! Postföraren Olof Eriksson i Skärv hade lånat Larsson pengar mot en inteckning.

Boende enligt den tidigaste husförhörlängden på själva gården 1779 och framåt:

Ägaren Olof Larsson född i Herrljunga 1713 - dör 1784
Hustrun Greta Hagberg född i Hasslösa 1717

Sergeant Tage Lindberg född 1740 flyttar in 1786 från Skara Hospital
Änkan Greta Hagberg född i Hasslösa 1717 - hushållet flyttar ut till Göthened 1788

Ägare Bengt Holmqvist född i Göthened 1754
Hustrun Cajsa Lena Olsdotter född i Skierf 1766 - hon dör 1792

Herr Rådman Per Bergström med fru

Herr Gustaf Bäärnhjelm född 1765 den 3/8 - släkten adlad 1689
Fru Eva Ulrica von Decker född i Otterstad 1767 den 1/12

Pastor Andrén född i Sköfde 1788, in från Prästegården 1817 med änkefru - de båda flyttar till Orust 1825

Enkefrun Margareta Elisabeth född Lüning född i Ljunga Wexiö stift, flyttar in 1816

1836-39 registreras som ägare för Stora och Lilla Hålltorp;
Regementspastorn L. Andrén, född i Sköfde 1788 2/12.
Gift med Margareta Elisabeth Andrén född Lüning i Ljunga 1779. De flyttar 1839 till Wilske
Klefva. De bodde på Lilla Hålltorp också åren 1815/1817 till 1825 - hon var då Enkefru.

1844 köps Hålltorp av Anders Pettersson från Uppsala gård;
 Ägare Anders Pettersson född i Warnhem 1804, flyttar in m. familj fr. Upsala där barnen
 fötts - dör 1869
 Hustru Lisa Andersdotter född i Sköfde 1813 - dör 1865

Ägare Anders Pettersson född 1804 den 30/1 - dör 1869
Hustru Lisa Andersdotter född 1813 den 14/6 - dör 1865

Pehr August Pettersson född i Warnhem 1837
Hustru Christina Charlotta Johansdotter född i lundby 1844 - inflyttad från Segerstad 1865

Ägare Pehr August Pettersson född i Warnhem 1837
Hustru Christina Charlotta Johansdotter född i lundby 1844 - inflyttad från Segerstad 1865
- dör 1906

Godsägare Arvid Edvard Pettersson, född i Varnhem 1870

Hemmansägaren	Pettersson, Arvid Edvard född 1870 den 12/2
Rättaren	Pettersson Johan Arvid Teodor född 1912 den 31/1 - brorsbarn
Hushållerskan	Pettersson Margit Vilhelmina född 1915 den 23/10 - brorsbarn

Dräng	Johansson, Karl Gustaf född 1915 den 10/7
Hembiträde	Johansson, Anna Viktoria född Svensson född 1890 den 21/12
Ladugårdskarl	Persson, Johan Gunnar född 1916 den 30/1 - han blev till slut den siste

Kommentar; Antalet boende och skrivna på själva gården hade nu minskat radikalt! Arbetskraften skapar sig egna boenden utanför gårdarna. Moderna bruksmetoder och friköpta torp är en del av förklaringen, liksom en annan fattigvård utan inhyses. Arbetskraften togs efter hand in i den växande industrin.

En speciell hyresgäst på Hålltorp 1903/1904 - kyrkoherden David Holmgren, beskrivs sist på sidan!

LÄS GÄRNA SIDAN NEDAN MED KARTOR, BILDER OCH DJUPARE BESKRIVNING AV DE BOENDE!

Hålltorps rusthåll

Lilla Hålltorp var under indelta tiden tillsammans med Öglunda Stommen **rusthållare för Skaraborgs Regemente, Höjentorps Kompani med soldattorp Nr: 357** (57).

Soldattorpet kallas senare för **Fridsberg** och låg nära Vadet och Fermagatan tillsammans med tre övriga soldattorp - se hemsidans rubriker till vänster!

Bild av soldattorpsskylten från hallen i Hålltorps mangårdsbyggnad fotad och redigerad av KF 2013 med tack till ägarna.

Vid 1700-talets mitt så betalade Lilla Hålltorp också augementsränta om 18 daler till Stora Hålltorp för Rusthållet Westgöta Regemente **Nr 5**, Ryttaretorpet - senare soldattorpet Stenslund.

Soldatkista med plats för bajonettförsett gevär

Enligt Arne Sträng, Ljungstorp, en trolig kista för soldattorpet, där soldaten också fick plats med sitt bajonett-försedda gevär! Kistan står i övre salen Hålltorps gård och är fotograferad av KF 2013 med tack till ägarna.

Fler bilder vid Hålltorp från början av 1900-talet nedan -
 scrolla gärna ner för sidan
 - [annars genväg till bilder här!](#)

Bild av gården (Lilla) Hålltorp 1925 innan den jättelika ladugården revs

Hålltorp 1925 med den ladugård i U-form med ena längan alldeles utmed vägen som sedan revs 1944 och en ny byggdes upp med gaveln mot vägen. Ladugårdsdelen närmast vägen var sedan gammalt häststall och loge. Brygghuset till vänster i bild framför mangårdsbyggnaden med sina två flygelbyggnader. Bild tagen från Knivaledet.

Herrskapet på Hålltorp med släkt och bekanta 1931

Foto och uppgifter från Margit Lindqvist, Bäckedalen, Ljungstorp, 2014.

Hålltorp 1931 och sällskapet skall bli en resa till Bäckedalen och det "Lindqvistska huset". Det är från vänster okänd, Arvid Pettersson, sittande Per August Pettersson, Pers systerdotter gift med postmästare Lindqvists son Arnstorp - längst till höger, samt deras son stående och deras barn sittande på trappan.

Utsikt från mangårdsbyggnaden mot Knivaledet

Utsikt från mangårdsbyggnaden åt exakt motsatt håll i förhållande till ovanstående bild ca 90 år senare, med Knivaledet utmed Ljungstorpsvägen i den bortre delen av bilden. Brygghuset längst bort på hustomten och boendeflygeln närmast till höger, där bl.a. kyrkoherden David Holmberg hyrde någon tid i början på 1900-talet - se nedan!

(Foto Kent Friman, 2013 med tack till ägarna)

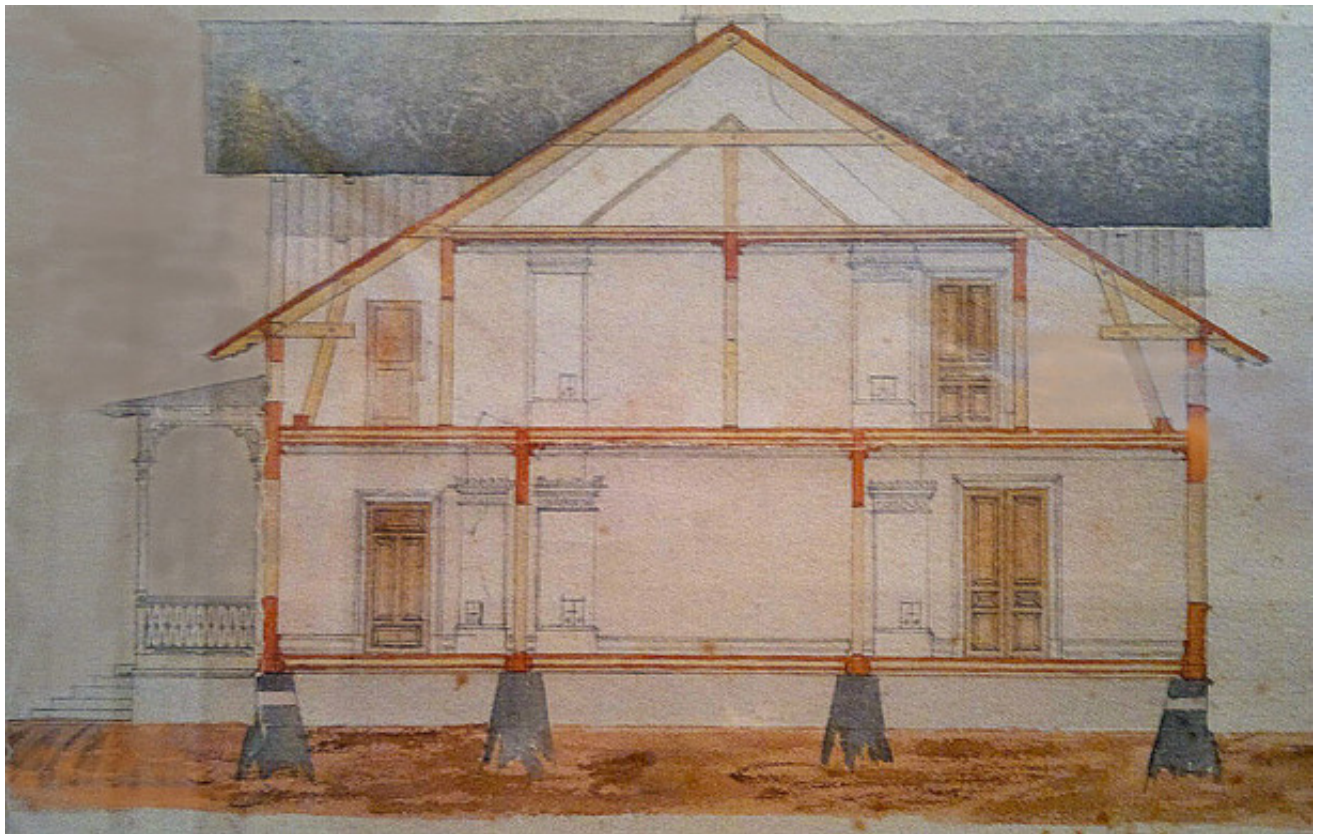
Originalritning av Corpes de Logis på Hålltorp - beställd av August Pettersson på 1880-talet

Originalritning över Hålltorps mangårdsbyggnad 1880-tal, benämns nu enbart Hålltorp! Fotad i hallen Hålltorps huvudbyggnad av KF 2013 med tack till ägarna. (Färgerna nedan något förändrade pga av redigerade glasreflexer.)

Södergaveln och nedan med konstruktionen.

Interiörbild från Hålltorps övre våning

Konstruktionen har på övre planet delvis gjorts synlig av nuvarande ägarna på ett ytterst intressant och vackert sätt. Det stående timret i huset tycks ha hämtats från annan byggnad - kanske från Stora Hålltorps mangårdsbyggnader som försvann innan 1877 års karta ritades. Det är troligt att så mycket som gick återvanns av de äldre byggnaderna som ingick i Hålltorps ägande.

(Foto Kent Friman, 2013, med tack till de nuvarande ägarna)

Hålltorp har under tiderna haft flera Torp, Backstugor & Inhysesstugor

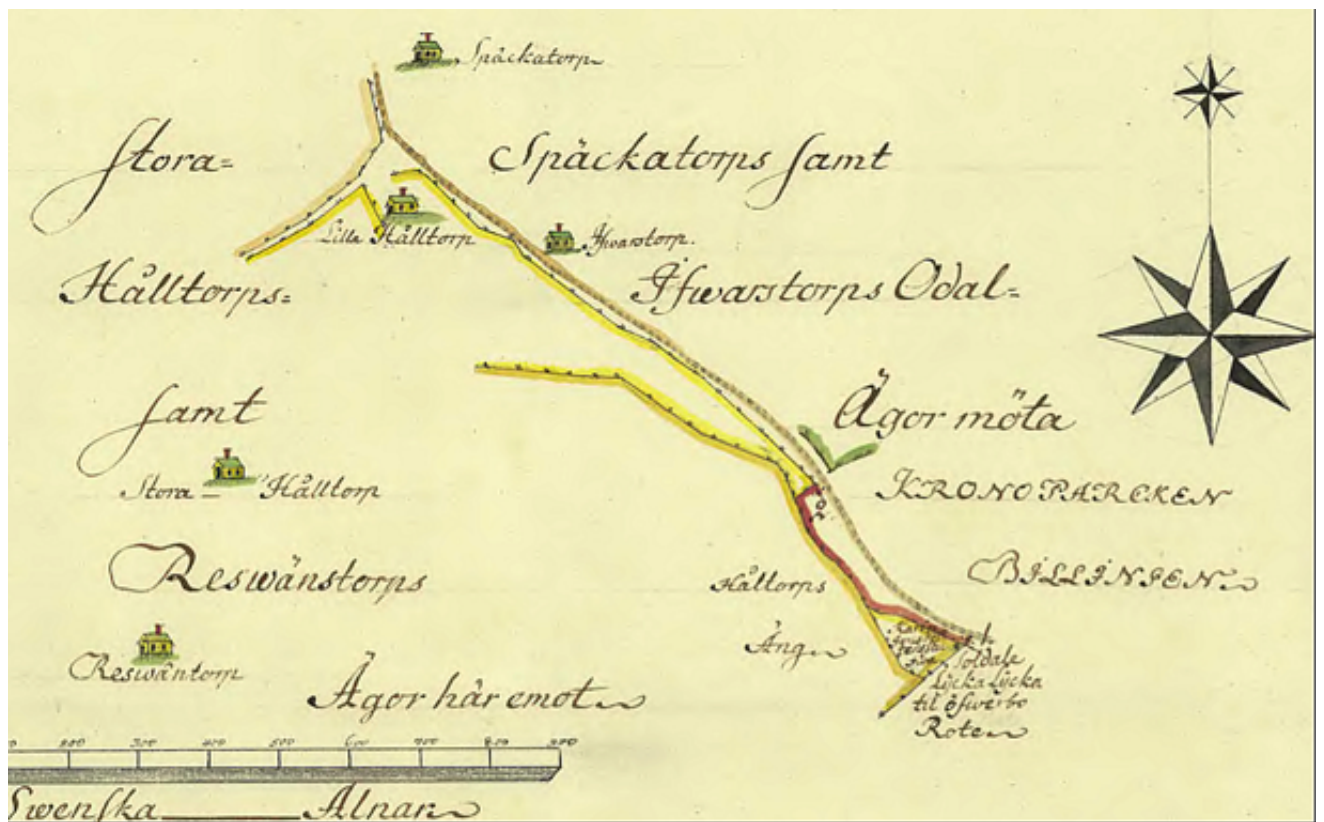
Vi har valt att presentera dessa olika byggnader vi känner till från kartor och husförhörslängder/ församlingsböckersom underrubriker till sidorubrikerna till vänster på sidan - strax efter A. 6 Hålltorp Lilla och A. 7 Hålltorp Stora.

De står som [A. 6 a Hålltorp Lilla - Lilla Hålltorps torp](#) samt [A. 6 - 7 Hålltorp - Inhysesstugor/Backstugor/Torp](#)

Själva gårdarnas mangårdsbyggnader med ägare och boende och tjänstefolk i övrigt har vi presenterat under respektive huvudsida. Några kartor med torp och backstugor för Lilla Hålltorp presenteras även här nedan!

Lilla Hålltorp karta 1753 med inhysesstuga - Backestufva

*Kartan 1753 visar förhållandet mellan gårdarna runt Stora och Lilla Hålltorp. Lägga märke till skrivningen av Resvenstorp - här Reswänstorp. Kartan visar instening av Lilla Hålltorps gräns mot Kronoparken Billingen vid en sträcka nära Ljungstorsvägen österut från gården - vid Lilla Hålltorps backstuga "**Karin Jonsdoterssas tuva**" som det står på kartan, nära en Lycka för Soldtatorpet till Öfverbo (- senare kallat Strängstorpet).*

Klicka på bilden för en större karta! (Lantmäteriet Historiska Kartor)

Karta 1758 med bl a Lilla Hålltorps torp och Backestuga på Maen

Försök till inritning av dagens kännetecken för lägesbeskrivning av Lilla Hålltorps Torp; riksväg 49 med grått samt bäckens fortsättning upp mot Bäckadalen och ner mot Fermabron och bäckavadet med turkosblått och Ljungstorspvägen i brunt (ungefärliga sträckningar!). Dessa båda byggnader låg alltså direkt söder om den senare kallade Bäckadalen norr om landsvägen.

Kartbild 1758 - Hålltorp och dess grannar

Karta från tid då ännu Stora Hålltorps byggnader kan ses inritade och den stora u-formade ladugården är byggd på Lilla Hålltorp. Lägga märke till namnet på nuvarande Resvenstorp - skrivs **Riswaldstorp**. Riksväg 49 är markerad rätt över kartan. Vägen mellan Lilla och Stora Hålltorp gick också lite annorlunda - mer västerut - mot den väg som idag går från Hålltorp ner mot Riksväg 49 och den gick då på "insidan" av brygghuset vid mangårdsbyggnaderna.

(Kartan hämtad från Varnhemsbygden 1991 - artikel av Ing-Britt Holm)

Kartakvarell 1794

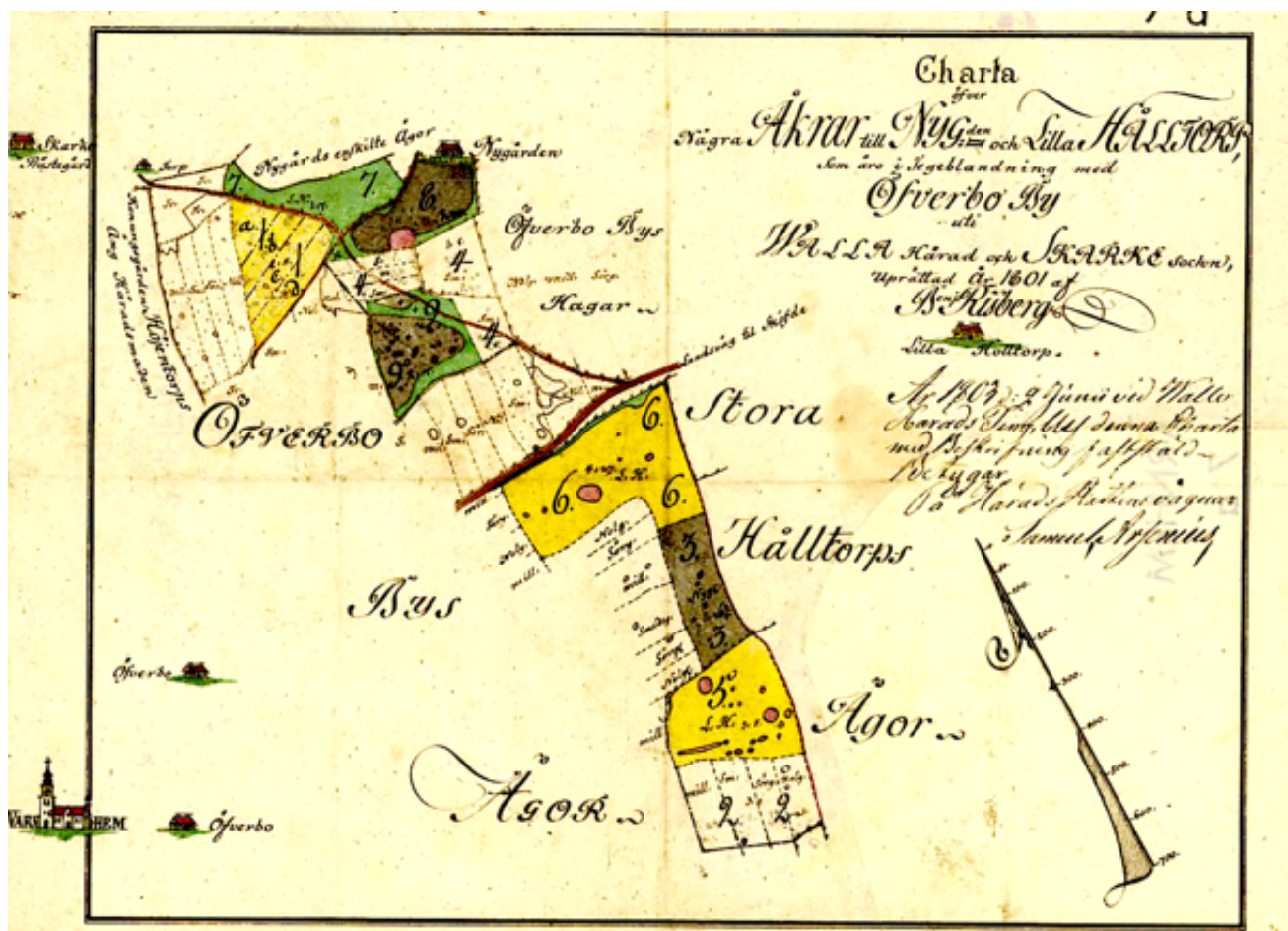

På skifteskarta 1794 "Billingeliderna" från Kronoparken kan man se denna lilla akvarell på Lilla och Stora Hålltorp. Då hade Stora Hålltorp bostadbyggnader ner mot det som är "Tre Bäcker" idag och det var två separata gårdar med boningshus. Man kan också se att Stora Hålltorps bostadsbyggnad är större än bostaden på Lilla Hålltorp enligt akvarellen.

(Lantmäteriet Historiska Kartor)

Karta 1801 över gränsmarker mellan Öfverbo och Lilla Hålltorp

Knifvaledet mitt i bild - före den lilla stugan byggdes där 1862 av socknen på markbiten mitt emot ledet. Lägg märke till de små akvarellerna av Skarke Prästgård, Varnhems kyrka, Lilla Hålltorp, m fl.

Klicka på bilden för större karta!

Hålltorpsgårdarnas inbördes förhållanden - kartbild 1801

På kartavritning av Gerd Silversparre, Storekullen, med äldre karta (1801) - se kartan nedan! - som underlag, så ser man hur Lilla och Stora Hålltorp förhöll sig till varandra innan Arvid Pettersson på 1840-talet började den stora förvandlingen i området med uppbyggnaden av Lilla Hålltorp som bas för jordbruket och boendet och senare övertagandet av flera gårdar runt Hålltorp, bl.a. Stenhammar och Stens hemman. Man kan se att ladugård är något annorlunda placerad gentemot den något senare uppbyggda ladugårdsbyggnaden.

Observera att Riksväg 49 går något ännu längre norrut just vid Fermabron och döljer ev. rester av Stensbro som syns på bilden alldeles norr om bäcken - den är alltså "felritad" för att kunna visa hur det såg ut vid bäcken och utmed Fermagatan. Bäcken flyttades vid vägbygge av riksväg 49 i slutet av 1950-talet och går idag rätt över Stensbro's husplats och tidigare bäckfåra och bro!

(Karta ritad av Gerd Silversparre, Storekullen, förmedlad av Verna Andersson, Ljungstorp, 2013. Namnad/färgad/Rv 49 av Kent Friman.)

OBS! Det röda är vägar för tiden!

Kartbild från 1700-talets slut - handritad militär karta från 1801

Kartan via Olof Cassmark till Carl Arvid Tell, Backa gård. Den utgör en del av en handritad karta som omfattar området från Skara till Billingen. Kartan är handritad av fortifikationsunderofficeren Lindgren de första åren efter 1800 (enl. påskrift) Originalet fanns 1973 på milostaben i Skövde.

Här ser man tydligt Lilla Hålltorps och Stora Hålltorps relation till varandra och omgivande gårdar, stugor och bygd i slutet av 1700-talet. Man kan se att vägsystemet såg annorlunda ut för många av gårdarna.

(Kartan är avfotograferad vid besök hos Carl Arvid Tell Backa gård, 2013)

Lilla Hålltorp 1862

A hand-drawn map of a rural area, likely a farm or estate, showing fields, a river, and a small building complex. The map is labeled with the following text:

- Niggårdens** (top left)
- Späckerby** (top right)
- Redsörnstorps åger** (bottom right)
- Egerbo åger** (left side)

The map features a river flowing from the top right towards the bottom left. Several fields are delineated by lines, and a small building complex is shown in the center. The map is drawn on aged, yellowed paper.

1877 års karta visar endast Lilla Hålltorp

Vägen ner mot nybyggda 1870 års Varnhem-Skövdeväg har nu flyttats och går nu på utsidan och mer rakt ner mot

det som tidigare var Stora Hålltorps mangårdscenter.

Hålltorps kvarn med boningshus finns markerad med rött på den plats i dag Tre Bäckar ligger och ett kvarntecken finns i bäcken.

Hålltorp (Lilla) som ett senare motiv med ny ladugård

Bild föreställande Ljungstorpsvägen med Lilla Hålltorp. Foto av en akvarell gjord av Kerstin Persson, Tre Bäckar förmedlad via Verna Andersson, Ljungstorp, 2013-04-15.

Hålltorps korthistoria

Jordeboken år 1564 upptar två klosterhemman som senare benämnes Stora och Lilla Hålltorp. Stora Hålltorp låg söder om nuvarande riksväg 49 mot Skövde från Varnhem räknat och byggnaderna försvann under andra delen av 1800-talet.

I jordeböckerna kallades gården 1566 för Hultetorp, år 1750 Håltetorp, 1725 skrev man Håletorp eller Hålltorp och fr o m 1795 enbart den nuvarande namnformen. (Ur Varnhemsbygden 1991 - artikel Ing-Britt Holm)

Husförhörlängden 1779-1878 skriver Stora och Lilla Holltorp separat samt inhyses vid bara namnet Holltorp.

Från början har det alltså varit två hemman. Nuvarande Hålltorp består bl a av Stora och Lilla Hålltorp, Stenhammaren, Sten och Broddenstorps ägor.

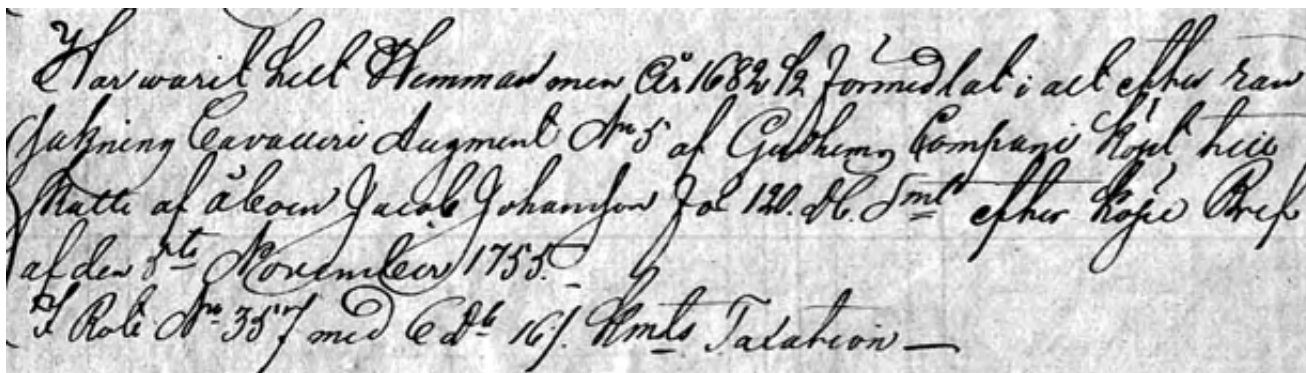
Från mitten av 1800-talet avvecklades medvetet Stora Hålltorp som plats för mangårds- och ekonomibyggnader och de placerades istället på Lilla Hålltorp med en jättesatsning inte minst på ladugårdsbygget.

Lilla Hålltorps byggnader har alltid legat på den plats som idag är Hålltorp.

Lilla Hålltorp ingick i Stora Hålltorps rusthåll Nr 5 vid Gudhems kompani tillsammans med gården Stenhammaren. Lilla Hålltorps augementsränta utgjorde 18 daler.

(Delar av texten från artikel i Varnhemsbygden 1991 - Ing-Britt Holm)

Ur specialjordeboken 1825 - försålt till skattehemman 1755

Lilla Hålltorp;

"Har varit helt Hemman men år 1682 1/2 förmedlat i act efter rannsaking Cavalleri Augment N° 5 af Gudhems Compagni. Köpt till Skatte af åbon Jacob Johansson för 120 rdl (mm) efter Köpe Bref af den 5:e November 1755. I Rote Nr 35 med 6 daler 16 skilling Riksgälds Taxation."

Lilla Hålltorps ägare under 1700-talet

I början av 1700-talet var **Johan Ambjörnsson** ägare av halva gården. Den 4 januari år 1742 begärde de hos tinget att sonen Jacob Johansson skulle få överta gården.

På **1750-60-talet** hade **David Cohl**, tingsrättsnotarie och huvuddelägare i **Stora Hålltorp**, också köpt **hälften** av Lilla Hålltorp. Lilla Hålltorp ägdes alltså nu på 1750-talet av **David Cohl och Jacob Johansson** och slutligen köper Jacob Johansson Lilla Hålltorp ensam 1755 för 120 riksdaler från Kronan till Skattehemman.

De var båda 1762 instämda av grannen på **Stora Hålltorp**, nämndemannen **Jonas Andersson**, som fodrade augementsrätten 18 daler av Jacob. David Cohl satt nu som huvuddelägare i både Stora och Lilla Hålltorp!

Delägaren **Jacob Johansson**, Lilla Hålltorp, hade i sin tur instämt delägaren Jonas Andersson, Stora Hålltorp, "för bristande gärdesgård" varigenom hans åker hade skadats. Skadan uppskattades till ett skäppeland årtor och ett halvt vårsäd. Jonas bjöd 18 daler i ersättning som Jacob gick med på. Jacob fick samtidigt förbud på avverkning av lövskog och Alebuskar i Nolång och för olovliga vägar på Jonas ågor i den s.k. Lyckehagen.

Det fanns gott om tillfällen till bråk grannarna och delägarna emellan, som mestadels måste avgöras vid tinget.

Jacob Johansson avled kort därefter, 1762/63, och bouppteckningen hade inte skett i laga tid och man hade redan gått i författning att sälja gården. Arvingarna ville att man skulle uppge kvarlåtenskapen, men **David Cohl**, tingsrättsnotarie och delägare i **Lilla Hålltorp** meddelade att kändanden fått ut sitt arv både i löst och fast. Delen i gården hade sålts till **Anders Gudmundsson** - en sväger till David Cohl!

1765 sålde sedan Anders Gudmundsson vidare en 1/12-del till **Klas Johansson** Våmb för 200 daler.

1768 sålde Anders Gudmundsson sedan sin reterande del av Lilla Hålltorp till **Olof Larsson** i Postgården eller Vallentingården i Skärv, med villkor att efter 100 år skulle Anders efterkommande ha rätt att återfordra gården och betala tillbaka de 2 400 dalerna! Postföraren Olof Eriksson i Skärv hade lånat Larsson pengar mot en in-teckning.

Transaktionen medförde en hel del bråk! Gudmundsson, som nu bodde i Stenhammaren, hade tagit bort brädfördringen på Lilla Hålltorps boningshus och gärdesgårdarna på kring gården och soldatbostället, Stenslund.

Rätten gjorde husesyn och värderade att Anders Gudmundsson skulle betala köparen för "husröta", som uppgick till nära 100 daler. Dessutom hade Anders "framslungat beskyllningar om bedrägeri", vilka han dock tog tillbaka. De hade "skett i hastigt mode". Olof Larsson nöjde sig härmed, men fordrade ersättning för husesynen. Anders fick böta 10 daler samt ersätta rättegångskostnaderna med 46 daler.

Att Gudmundsson och Cohl var svågrar framgår av rättegångsprotokollen.

(Texten är mestadels identisk och bygger på Ing-Britt Holms artikel i Varnhemsbygden 1991, samt kompletterad med uppgifter från husförhörlängder.)

Notering;

1800 En självmördare, tjänstestäng, från Lilla Hålltorp, blev enligt Häradsrättens dom utom kyrkogården av "Rackaren" nedgrävd, "emedan ingen annan orsak till missgärningen kunde upptäckas än att han ångrat sig hafva

Lilla Hålltorp 1800-talet - slås nu samman med Stora Hålltorp och många andra gårdar och marker!

År 1834 utbjöds Lilla Hålltorp till försäljning på grund av ägrens avflyttning från orten. Gården beskrevs i en länskungörelse sålunda:

"Detta hemman, som äger försvarlig åbyggnad för ståndspersoner, har en av de vackraste situationer inom naturen för övrigt rikt prydd ort. Änämnde hemman som har sin ägor inom enskild hägn, utsås årligen i bördig svartmylla 7 a 8 tunnor Larmsässerå, samt vårråg i proportion därefter. Ången giver omkring 40 vadsbokorgar gott hårdvallshö, varmed vinterföres med tillhjälp av halmfodeer, 11 a 12 nötkreatur, 2 a 3 hästar samt 12 får. Gott sommarbete för kreaturen finnes dels i den till hemmanet inhägnade skogen, dels på den nära angränsande Kronoparken Billingen."

År 1836, från och med husförhörslängden **1836-1846** kom båda gårdarna under en och samma beteckning och ägaren noteras för båda gårdarna under det gemensamma namnet **Lilla och Stora Hålltorp**.

1836-39 registreras som ägare för Stora och Lilla Hålltorp **Regementspastorn L. Andrén**, född i Sköfde 1788 2/12. Gift med Margareta Elisabeth Andrén född i Ljunga 1779, 24/12. De flyttar **1839** till Wilske Klefva.

År 1844 köptes både **Lilla och Stora hålltorp av Anders Pettersson**, som blev den släkt som byggde upp och utökade gården till ett omfattande jordbruk och släkthemman.

År 1862 gjorde lantmätaren en sammanställning över de hemman som då ägdes av **Anders Pettersson** i Skarke; **A. Lilla Hålltorp, B. Stora Hålltorp, C. Stenhammar D. Sten** och **E. Lille Kullen** till detta kom dessa gårdars ägor i Billingeliderna, **Torpet Kullaliden** samt **1/4 dels mantal Upsala** därefter **F. Soldattorp till Stora Hålltorp och Stenhammar - ingen dålig expansion på knappt 20 år!!** Den "nya tidens" Hålltorp var nu etablerat!

År 1888 uppförde Per August Pettersson, en son till Anders, som nu ägde gården, nuvarande mangårdsbyggnad. Manbyggnaden är uppförd i timmer med gulmålad panel och tegeltak. Framför står två flyglar, ett boningshus - norra flygeln - där det varit drängkammare, dagsverksstuga, pikammare och gästrum - och ett magasin - södra flygeln - båda rödfärgade. Till gården hör även brygghuset - det lilla huset längst åt norr utmed vägen - vilket är äldre än de andra byggnaderna. Då det var tid till tvätt användes brygghuset, liksom under hösten då man hade storslakt av både nöt, får och svin och så förstås när det bryggdes öl och brännvin nyttjades brygghuset.

Den jättelika u-formade ladugården byggdes efter Arvid Petterssons övertagande 1844 och kan ses på 1870 års karta ovan - [klicka här!](#)

Kvarn hörde också till gården och den fanns troligen där 1886, då en man som hette August Gustafsson och var handlare bodde i Hålltorps kvarn. Den låg vid nuvarande Tre Bäckar och det som finns kvar idag av denna kvarn är simbassängen tillhörande Tre Bäckar.

(Texten är mestadels identisk och bygger på Ing-Britt Holms artikel i Varnhemsbygden 1991, samt kompletterad med uppgifter från husförhörslängder och en del egna kommentarer från kartgenomgångar av Kent Friman, 2013.)

Sammanställning av Hålltorps ägor 1862 med ägaren Anders Pettersson på Lilla Hålltorp, 7 år före hans död 1869 - en livsgärning som heter duga!

År 1862 gjorde lantmätaren en sammanställning över de hemman som då ägdes av **Anders Pettersson** i Skarke; **A. Lilla Hålltorp, B. Stora Hålltorp, C. Stenhammar D. Sten** och **E. Lille Kullen** till detta kom dessa gårdars ägor i Billingeliderna, **Torpet Kullaliden** samt **1/4 dels mantal Upsala** därefter **F. Soldattorp till Stora Hålltorp och Stenhammar**.

Sammandrag öfver alla ägernes till de hemmans inrens Skatte
boken i Walla Herad, som ägas af Anden Pettersen i Lilla Hålltorp

	Åker.		Lång och Sällings.		Stogsmark.		Frickall	
	Quadrat		Quadrat		Quadrat		efligt det gä- lfmållet	
	hvar.	hvar.	hvar.	hvar.	hvar.	hvar.	hvar.	hvar.
							hvar.	hvar.
Littera A Lilla Hålltorp	128	76	163	76			52	10.
af B. Hovs dr	244	57	198	87			52	73. 29
, C Stenhammar	37	77	104	22.	1	73.	25	23.
, D. Sten	30.	77.	68	15			17.	20.
, E. Lillkullen	59.	22.	166.	47.	73	15.	53.	14
Utmärkt af en beffersifus ägor till hemman, nem Littera A. B. C och D. äga de gemensamt Stogsmark, å den fäktel, hade Kullamarkens och Bullingsliden Förut Kullaliden till L. A. B. C. D. —								
14 Mantal Gysala	9.	63	6	04			811.	13. 144 27
	94.	99	204.	10.	69.	98.	2.	25.
Summa	572	73	712.	23.	756.	60.	432.	29.
Littera F Soldat-torp till Hovs Hålltorp och Stenhammar		11.	77	15	02.		2.	21.
Summa	584	70.	727	25	756	60.	435	29.
Hovs Hålltorp den Juni 1862	S. J. J. J. J. J. J. J. J.							

Delkarta för Hålltorps ägor 1862 - se sammanställning ovan.

(Lantmäteriet Historiska kartor)

Ytterligare delkarta för Hålltorps åger 1862 - se sammanställning ovan!

Hålltorp Lilla - boende 1700-tal enligt husförhörlängder

Den tidigaste husförhörlängden på själva gården 1779 -->

Olof Larsson född i Herrljunga 1713 - dör 1784
Hustrun Greta Hagberg född i Hasslösa 1717
Dotter Inga född i Skierf 1762 - flyttar till Ranåker 1778 - gift 1780 bor i Floby.
Dotter Maria född i Skierf 1764 - flyttar till Tranum 1780 - gift

Pigan Stina Gunnarsdotter med dottern Lena född 1766 i Skierf - flyttar till Stenhammaren 1778
Per Pettersson 1767 28/9 - flyttar till Göthened 1783
Drängen Sven Andersson född i Skierf 1749 - flyttar till Ulunda 1779
Drängen Svens Larsson född i Hangelösa 1757 - flyttar till Väberga 1780
Pigan Kjerstin Jonsdotter född i Klostret 1759
Drängen Peter Larsson född i Hangelösa
Pigan Stina Jonsdotter - flyttar till Huseby 1780
Drängen Anders Larsson född i Öfverbo 1752 den 18/9 - flyttar in från Segerstad 1780 och ut till Väberga 1781
Pigan Stina Carlsdotter född i Wadsten 1739 - flyttar ut 1781 till Ifvarstorp
Gossen Jonas Svensson född i Hwarf 1766 den 17/1 - flyttar in 1780 från Hwarf - ut till Lidköping 1781
Pigan Stina Larsdotter född i Hangelösa 1765 flyttar in från Hangelösa 1781 och tillbaka till H. 1785
Gossen Lars Persson född i Öfverbo 1768 flyttar in 1783 från Skelfvum
Gossen Anders Larsson född i Hangelösa 1761 flyttar in 1783 från Istrum
Drängen Emil Andersson född i Uppsala 1755 flyttar in från Uppsala 1781 åter samma år.
Pigan Mästa Andersdotter född i Holltorp 1755 flyttar in 1781 från Vadet med son Johannes född här 1782
20/12
Johanna Larsdotter född i Bolum och flyttar ut till Skarkje Tomten 1785
Pigan Annika Svensson född 1762 i Tjurled flyttar in 1786 från Tjurled

När mannen dör 1784 finns frun ensam kvar på gården tillsammans med 4 pigor och 1 dräng och två gossar.

Husförhörlängden 1786 på själva gården -->

Sergeant Tage Lindberg född 1740 flyttar in 1786 från Skara Hospital
Änkan Greta Hagberg född i Hasslösa 1717

Peter Petersson född 1707 den 28/2
Pigan Annika Svendsdotter född 1762 flyttar in 1786 från Tjurled

Hela gruppen av personer inklusive änkan - flyttar ut till Göthened 1788

Husförhörlängden 1788 på själva gården -->

Bengt Holmqvist född i Göthened 1754
Hustrun Cajsa Lena Olsdotter född i Skierf 1766 hon dör 1792
Son Nils född i Göthened 1785
Son Olof född i Göthened 1788 - flyttar till Göthened 1794
Son Emmanuel född i Wästerby 1786

Drängen Eric Gustafsson född i Öfverbo 1762 - flyttar till Ifvarstorp 1789
Pigan Brita Andersdotter född i Skarke 1752 - gifte 1889
Drängen Eric Jonsson född i Pikagården 1755 - flyttar ut till Ulunda 1789
Pigan Anna Janssdotter född i Bolum 1770 - flyttar till Väberga 1889
Pigan Beata Jonsdotter född på Lilla Hålltorp 1770 - flyttar ut till Öfverbo 1790

Utan tidsangivelse finns antecknat följande:

Make **Måns Perhsson**
Hustrun Annicka Svendsdotter
Son Anders
Son Jonas
Dotter Annicka

Det står att de flyttar till Svarvarebacken - inget årtal för varken in- eller utflyttning.

Ytterligare ett hushåll är skrivet på Lilla Holltorp:

Make **Anders Andersson** född i Bjellum 1766
Hustrun Lena Mattesdotter född i Klostret 1770
Dottern Stina född i Klostret 1790
Dottern Johanna född i Klostret 1792
Son Anders Mathes. född på Lilla Hålltorp 1795

Svärmor Anna Svensdotter född i Larf 1741

Drängen Setterberg född i Klostret 1768 - flyttar ut till Öfverbo 1768
Pigan Greta Jonsdotter född i Lundby 1774 - flyttar ut till Lycke 1796
Drängen Andreas Siggesson född i Ulunda 1774
Pigan Efforie Petersdotter född i Ökull
Pigan Cajsa Sndersdotter född på Stora Hålltorp 1781 den 29/10
Pigan Stina
Drängen Lars Jonsson född i Skärf

Det finns en svepande anteckning om att alla lämnat Lilla Hålltorp för Simonsgården 1792, men det stämmer inte riktigt med några av de övriga uppgifterna.

Det fortsätter med ytterligare ett hushåll på Lilla Hålltorp denna tid före 1800:

Herr Rådman Per Bergström

Fru
Son Per
Son Carl Anders
Son Sven Eric
Son Aron

Enkefru

Dräng Anders Svensson - flyttar in från Stora Hålltorp 1798 och ut till Lundby 1799
Pigan Stina Persdotter född i marum 1750 - flyttar in från Engerås 1798 och till Göteborg 1799
Pigan Maria Jacobsdotter född i Hornborga 1780 - flyttar in 1798 från Väberga Nyttorp
Dräng Johannes Andersson
Gosse Lars Jonsson född i Skarke
Pigan Stina Olofsdotter

Förutom vissa in- och utflytningsnoteringar för några pigor och drängar så finns inget antecknat i övrigt!

Hålltorp Lilla - boende 1800-talets första hälft

Husförhörlängd 1800 -->

Herr **Gustaf Bäärnhjelm** född 1765 den 3/8
Fru Eva Ulrica von Decker född i Otterstad 1767 den 1/12
Son Henric Gustaf Johan
Son Julius Gustaf Reinhard född på Lilla Hålltorp 1806 den 18/9 - död 1807
Dotter Emelie Gustava Sophia född på Lilla Hålltorp 1808 den 31/5 - död 1808

**

Adliga ätten Bäärnhjelm

Äldste kände stamfader är löjtnanten vid Närke och Värmlands regemente Ambjörn Nilsson Bäärn (död 1695). Hans son, kaptenen vid Närke och Värmlands regemente sedermera överstelöjtnanten Peter Bäärn (1648-1726), adlades 1689 30/8 på Höjentorps kungsgård i Västergötland av Konung Karl XI med namnet Bäärnhjelm, och introducerades 1693 3/11.

**

Med hjälp från Prestegården:

Drängen Bengt
Pigan Cajsa Andersdotter född i Eggby 27/11 1787 och flyttar in 1813 från Ökull

Här finns också:

Pigan Greta Malmsten född 1785 som flyttar in 1804 från Skara och ut till Wing 1812
Pigan Stina Jonsdotter född i Klostret 1796

Vapensköld Bäärnhjelm
Nr 1196

Pigan Stina Svensdotter född i Väberga 1799 - flyttar in 1809 från Amundstorp och flyttar ut 1810
Gossen Anders Jonsson född i Väberga 1793 den 22/1 - flyttar in 1809 och ut till Torp 1812
Flickan Cathrina född i Hangelösa 1797 den 1/4 - flyttar in 1811 från Kjällby - flyttar ut till Otterstad 1812
Pigan Maria Andersdotter född i Ullervad 1798 den 18/2 flyttar in 1811 från Skara och ut 1812 till Otterstad
Pigan Stina Andersdotter född 1788 den 6/10 - flyttar in från Wing 1812 och samma år ut till Engerås

Ytterligare ett hushåll:

F.d. landsfiskal Magnus Gabriel Bredberg född i Stenstorp 1785 den 27/3 - in 1814 från Fröjered med hushåll
Hustrun Fru Anna H. Fröborg född i Fröjered 1782 den 26/1
Son Casper född i Fröjered 1804 den 2/10
Son Bengt Johan född i Fröjered 1809 den 20/11
Son Karl Olof född i Fröjered 1812 den 7/6

Dräng Anders som flyttar in från St. Hålltorp 1814
Pigan Greta som flyttar in från Kjellegården 1814

Husförhörlängd 1815 -->

Pastor Andrén född i Sköfde 1788 den 2/12 flyttar in från Prästegården 1817 - flyttar till Orust 1825
Enkefrun Margareta Elisabeth född Luning född i Ljunga Wexiö stift, flyttar in 1816

Arrendator på Lilla Hålltorp;

Make Jonas Andersson född i Klostret 1772 den 7/10 - flyttar in 1826 och dör 1830
Hustru Margaretha Andersdotter född i Klostret 1765 den 27/3 och flyttar efter makens död 1830 till Öfverbo
Son Anders född i Lundby 1804 den 7/10 - flyttar ut 1828 till Öfverbo
Son Johannes född 1807 den 14/7 - flyttar ut till Backa 1830

Demois Carolina Sophia Grefbeck född 1804 den 13/11 - flyttar in 1822 från Lexberg och ut 1825 till Mellangården
Charl Wetterberg född i Klostret 1811 den 22/1 - flyttar in 1817 från Junkragården och ut till Tåen på Klostret 1822

Tjänstefolk:

Dräng Israel Larsson född i Sköfde 1800 den 7/5 flyttar in 1816 från Sköfde - tillbaka samma år
Dräng Magnus Setterlöf född i Warola 1794 den 3/7 - flyttar in från Fröjered 1816 och tillbaka samma år
Pigan Anna Jacobsdotter född i Lekåsa 1801 den 25/3 flyttar in 1816 och ut 1817 till Simesgården
Dräng Anders Johnsson född i Fröjered 1791 den 17/4 1791
Pigan Lisa Olofsdotter född i Warnhem 1799 den 1/5 - flyttar in 1816 från Solberga och ut 1817 till Wing
Pigan Greta Pehrson född i Warnhem 1793 den 14/12 - flyttar in 1816 från Prästegården och ut 1819
Dräng Johan Andersson Jonsson född i Warnhem 1791 12/7 - flyttar in 1817 från Pickagården - ut 1820 Engerås
Pigan Brita Svensdotter född i Berg 1786 den 5/5 - flyttar in 1817 från Upsala och åter 1817
Pigan Annika Johansdotter född i Noltorp 1798 den 12/5 - flyttar in 1817 från Kjerrtorp och ut till Upsala 1820
Pigan Anna Andersdotter född i Åsaka 1779 den 26/3 - flyttar in 1818 från Wing och tillbaka 1820
Dräng Eric Ericsson född i Warnhem 1799 den 27/11 - flyttar in 1819 från Eggby och ut 1820 till Sandstorp
Dräng Johannes Nilsson född i Lilla Djuregården 1797 den 6/7 - flyttar in 1819 från Eggby och ut St. Hålltorp 1820
Giftn drängen
Anders Petersson född i Häggum 1795 den 13/3 - flyttar in 1819 från Stora Hålltorp och ut Backa 1822
Hustru Stina Ambjörnsdotter född i Lundby 1792 den 4/3
Son Johannes född i Häggum 1819 den 27/10
Son Pehr född i Warnhem 1822 den 9/4
Dräng Jonas Gabrielsson född i Häggum 1790 den 10/6 flyttar in 1820 från Stora Hålltorp och ut Pickabacken 1821
Dräng Lars Svensson född i Warnhem 1795 den 12/3 - flyttar in 1820 från Skarke mellangården ut 1822 Backa
Pigan Inga Ericsson född i Sköfde 1793 den 2/1 - flyttar in 1820 från Stora Hålltorp och ut Pickabacken 1821
Pigan Maria Carlsdotter född i Wättilösa 1798 - flyttar in 1820 från Fogdegården Klostret och ut Stora Hålltorp 1822
Pigan Stina Larsdotter född i Warnhem 1786 den 3/8 - flyttar in från Broddetorp och dör 1821
Giftn drängen Bengt Andersson född i Stenstorp 1792 den 5/4 - flyttar in 1821 från Sköfde och ut 1823
Gossen Gustaf Andersson född i Sköfde 1801 25/4 flyttar in 1822 från Stora Hålltorp och ut 1824
Pigan Anna Jacobdotter född i Lekåsa 1801 den 25/4 flyttar in 1822 från Stora Hålltorp och ut 1824
Pigan Maria Andersdotter född i Stenstorp 1798 den 23/3 - flyttar in 1823 och ut 1825 till Häggum
Dräng Anders Jonsson född i Gudhem 1798 den 10/5 - flyttar in 1823 från Vilks Kefva och ut till Sten 1825
Giftn drängen
Anders Pehrsson född i Häggum 1795 13/3 - flyttar in 1830 från "reduit" (gömd) och ut 1832
Hustru Stina Ambjörnsdotter född i Lundby 1792 den 3/3
Son Johannes född i Häggum 1819 den 27/10
Son Pehr född i Warnhem 1822 den 9/3
Son Gustaf född 1829 den 24/4

Pigan Stina Andersdotter född i Warnhem 1805 den 22/4 - flyttar in 1827 från Sandtorp och ut 1829 till Oglunda
Dräng Enkman - flyttar in 1831
Dräng Lars Svensson född i Fröjered 1775 den 25/1 flyttar in från Wadet 1831 och ut till Höjentorp 1832
Pigan Sara Hela Berg född 1812 den 11/11 - flyttar in 1831 och ut 1833
Pigan Carjsa Svensdotter född 1807 den 19/11 - flyttar in 1831 och ut 1833
Pigan Carjsa Jonsdotter född i Sköfde 1805 den 14/8 - flyttar in 1831 från Larfv och ut 1833
Pigan Bolla Svensson född i Häggum 1811 den 26/2 - flyttar in 1833 och ut till Stora Djuregården 1833
Dräng Anders Svenningsson född i Sköfde 1814 den 24/3 - flyttar in 1833 från Tranum och ut 1834
Pigan Maria Andersdotter född i Warnhem 1813 - flyttar in 1833 från Tranum och ut till Kjerrtorp 1834
Pigan Sara Pettersson född i Wing 1813 den 1777 - flyttar in 1833 från Tranum och ut till Olofstorp Eggby 1834
Pigan Sophia Charlotta Wetterberg född i Warnhem 1811 den 22/1 - flyttar in 1833 och ut 1834
Dräng Anders Nilsson född på Lilla Hålltorp 1811 den 18/8 - flyttar in 1833 från Sköfde och ut 1834
Pigan Stina Eriksdotter född i Ving 1812 den 2978 - flyttar in 1833 från Ving och ut 1835
Pigan Anna Jonsdotter född 1815 den 2/3 - flyttar in 1834 från Ulunda
Dräng Alfred Andersson född 1802 den 14/11 - flyttar in 1834 och ut 1835
Pigan Anna Nilsson född i Warnhem 1816 den 12/10 - flyttar in 1835

Efter sekelskiftet tycks gården ha ett stort behov av tjänstefolk och verkar drivas med kraft.
Förutom detta tjänstefolk tillkom torpare, soldattorpare och inhyses som deltog i gårdens arbete efter lite olika regler.

Husförhörlängd 1836 -->

1836-39 registreras som ägare för Stora och Lilla Hålltorp;

Regementspastorn L. Andrén, född i Sköfde 1788 2/12.

Gift med Margareta Elisabeth Andrén född Lüning i Ljunga 1779, 24/12. De flyttar 1839 till Wilske Klefva.
De bodde på Lilla Hålltorp också åren 1816/1817 till 1825 - hon var då Enkefru.

Greta Lisa Lamberg född 1811 den 11/1 - flyttar 1836 in från Stenhammar och ut till Otterstad 1839

Tjänstefolk:

Dräng Jonas Svensson född i Häggum 1801 den 20/10 - flyttar in från Broddetorp och ut 1838
Dräng Ivan Andersson född i Gudhem 1816 den 4/11 - flyttar in 1836 från Öfverbo och ut 1838
Dräng Anders Jonsson född i Warnhem 1810 den 2/6 - flyttar in 1836 från backa och ut 1836 till Backa
Enkman Lars Jansson född i Fröjered 1775 den 25/1 - flyttar in och ut till Broddetorp 1836
Pigan Lena Andersdotter född 1783 - flyttar ut till Ryttagårdens 1836
Pigan Johanna Larsdotter född i Warnhem 1816 den 23/3 - flyttar ut till Härlunda 1837
Pigan Greta Jansdotter född i Segerstad 1798 den 22/2 - flyttar in 1840 - fattig hemlös rifverska
Pigan Cajsa Svensdotter född i Warnhem 1804 den 1/3 - flyttar in 1837 från Öglunda ut till Klefven 1839
Pigan Ingrid Svensdotter född i Warnhem 1804 den 1/3 - flyttar in 1837 från Backgården Öglunda ut 1838
Pigan Stina Cajsa Andersdotter född i Häggum 1818 den 17/6 - flyttar in 1837 fr. Häggum och ut 1839 till Gudhem
Gift dräng Lars Larsson född i Berg 1814 - flyttar in 1837 från Rökstorp och ut till Klefva 1839
Dräng Johannes Andersson född Berg 1812 den 20/4 - flyttar in 1837
Dräng Anders Andersson född i Warnhem 1816 den 29/12 - flyttar in 1838 från Wing och ut till Sköfde 1839
Dräng Lars Johansson född i Sköfde 1820 den 6/2 - flyttar in 1838 från lilla Lycke och ut 1839
Pigan Maria Greta Svenningsdotter född i Wing 1816 den 2/9 - flyttar in 1838 från Wing och ut 1839

Arrendator:

Herr Rådman Johan Holmberg född i Uddevalla 1787 den 5/6 - flyttar ut med hushåll till Skara 1842

Hustru Fru Rovida Margaretha Sandberg född i Falköping 1790

Dotter Sophia Albertina

Dotter Petronella Wilhelmina - båda födda i Skara 1815 den 15/5 - tvillingar från förra giftet

Son Johan Henning Daniel född i Skara 1822 den 19/2 - studerar i Upsala

Dotter Eva Maria Charlotta född i Skara 1825 25/4

Son Emil Frans Oscar född i Skara 1829 den 12/5

Dotter Selma Ulrica Josphina född i Skara 1832 den 29/2

Tjänstefolk:

Dräng Anders Gustaf Jonasson född i Warnhem 1819 den 25/11 - flyttar in 1841 och ut 1842
Dräng Johannes Larsson född i Warnhem 1810 den 19/3 - flyttar in 1841 och ut 1842
Dräng Per Anders Svensson född i Warnhem 1817 den 16/5 - flyttar in 1839 och ut 1840
Dräng Lars Johansson född i Sköfde 1820 den 6/2 - flyttar ut 1841 till Hospitalsgården
Dräng Anders Johansson född i Warnhem 1809 den 27/5 flyttar in 1840 från Stora Lycke och ut till Sköfde 1841
Pigan Maja Johansson född i Warnhem 1819 den 3/12 - flyttar in 1837 från Lidköping och åter 1840
Pigan Kjerstin Nilsson född i marum 1812 den 26/5 - flyttar in 1839 från Skara och ut 1842
Oäkta sonen Gustaf född i Warnhem 1842 den 5/9
Pigan Johanna Elin (oläsligt) född 1820 - flyttar in 1839 från Skara och åter 1842
Pigan maja Pehrsson född på platsen 1819 den 3/3 - flyttar in 1839 och ut 1842

Pigan Britta Johansdotter född i Broddetorp 1820 den 4/10 - flyttar in 1840 från Häggum och ut till Skara 1842

Arrendator:

Herr Gustaf (oläsligt) född i Husaby 1821 den 22/10 - flyttar in 1842 från Husaby och ut till Lidköping 1844

Hushållerskan H. Falk född i Göthened 1798 den 18/3 - in Sköfde 1842 - ut till Lidköping 1844

Pigan Anna Lisa Larsdottet född i Husaby 1822 den 30/6 - flyttar in 1842 från Husaby och ut till Kjällby 1843

Pigan Cajsa Jonsdotter född i Göthened 1813 den 5/5 flyttar in 1842 från Källby och ut till Göthened 1843

Pigan Maja Johnsdotter född i Källby 1818 den 31/7 - flyttar in 1842 från Husaby och ut 1843

Dräng Lars Johansson född i Sköfde 1820 den 6/2 - flyttar in 1842 från Fogelås och ut 1844

Gosse Sven Johan Svensson född i Synnerby 1825 den 27/10 - flyttar in 1842 och ut 1844

Dräng Johannes Larson född i Warnhem 1816 den 19/3 - flyttar in 1842 och 1844

Pigan Marie Cajsa Nilsdotter född i Husaby 1822 den 12/9 - flyttar in 1843 från Husaby och åter 1844

Pigan Brita Marie Andersdotter född i Husaby 1822 den 3/1 - flyttar in 1843 från Husaby och åter 1844

Lösdriverskan Kjerstin Nilsdotter född i marum 1812 den 26/6 - flyttar in 1842 och ut 1846

Oäkta son Gustaf född på platsen 1842 den 15/9 - dör 1846

1844 köps Hålltorp av Anders Pettersson från Uppsala gård;

Ägare Anders Pettersson född i Warnhem 1804 den 30/1 - med familj flyttar in **från Uppsala** där barnen fötts.

Hustru Lisa Andersdotter född i Sköfde 1813 den 14/11

Dotter Christina född i Warnhem 1835 den 20/5

Son Pehr August född i Warnhem 1837 den 21/9

Son Johan Arvid född i Warnhem 1839 den 27/12 - **död 1841**

Son Anders Johan född i Warnhem 1841 den 20/11

Son Carl magnus född i Warnhem 1843 den 4/10

Dotter Mathilda Charlotta född i Warnhem 1845 den 2/4

Tjänstefolk:

Pigan Britta Maria Andersdotter född i Warnhem 1824 den 26/7 - flyttar in 1844 och ut till Fiskaregården 1845

Pigan Lovisa Larsdotter född i Warnhem 1824 den 11/1 - flyttar in 1844 och till Rotens slut 1845

Dräng Lars Johansson född i Warnhem 1820 den 6/2 - flyttar in 1844 och till backa 1845

Dräng Gustaf Pettersson född i Warnhem 1820 den 4/3 - flyttar in 1845 från tranum och ut till Skara 1846

Dräng Lars Magnusson född i Broddetorp 1823 den 14/1 - flyttar in 1845 från Öfverbo och ut 1846

Pigan Cajsa Johansdotter Hagman född i Wåmb 1825 den 5/11 - flyttar in 1845 från Sköfde och ut 1846

Pigan Sophie Andersdotter född i Kyrkefalla 1830 den 17/1 - flyttar in 1845

Hålltorp Lilla från 1844 - den Petterssonska eran startar

Husförhörlängd 1846 -->

Nu noteras ny ägare för Lilla och Stora Hålltorp (sedan 1844); ingen skrivs längre på mangården Stora Hålltorp

Ägare Anders Pettersson född i Warnhem 1804 den 30/1 - 40 år gammal tog han över de två forna storgårdarna.

Hustru Lisa Andersdotter född i Sköfde 1813 den 14/6 - 9 år yngre än maken - nu i 30-årsåldern.

Dotter Carolina född i Warnhem 1835 den 20/5 - hon flyttar 1853 till Kärrtorp

Son Pehr August född i Warnhem 1837 den 21/9

Son Anders Johan född i Warnhem 1841 den 20/11 - **Not;** Studerar i Skara - **Werner** i efternamn

Son Carl Magnus född i Warnhem 1843 den 7/10 - **Not;** Studerar i Skara - **Werner** i efternamn

Dotter Mathilda Charlotta född i Warnhem 1845 den 2/4

Hysesgäster hos A. Pettersson:

Enkefru Maria Ström född Säfvared 1789 den 1/11 - flyttar ut till Wånga 1851

Hennes dotter frånskilda hustrun Elisabeth Ström född i Wånga 1822 den 1/8 - flyttar 1848 in från Ambjörnstorp med barnen:

Dotter Charlotta Constantin Norrman född i Warnhem 1842 den 20/4

Dotter Sophia Amalia född i Warnhem 1844 den 14/12 - den lilka familjen flyttar till Skara 1852

Tjänstefolk:

Myndling Carl Jonsson flyttar in 1847 från Ulfsgården och ut 1849

Dräng Lars Magnusson född i Broddetorp 1828 den 14/1 - flyttar in 1846 och ut till under Öfverbo 1847

Dräng Anders Johansson född i Warnhem 1817 den 7/4 - flyttar in 1846 från Westorp och dör 1848

Pigan Kajsa Johansdotter född i Wåmb 1825 den 5/11 - flyttar in 1845 och ut till Sköfde 1848

Pigan Sophia Andersdotter född i Kyrkefalla 1830 den 1/1 - flyttar in 1847 och ut till Sköfde 1849

Pigan Anna Carjsa Andersdotter född i Häggum 1820 den 11/11 - flyttar in 1848 från Späckatorp och ut 1851
Pigan Carjsa Andersdotter född i Wånga 1824 den 2/10 - flyttar in 1846
Dräng Gustaf Andersson född i Warnhem 1829 den 24/4 - flyttar in 1847 - flyttar ut 1850 och blir soldat!
Dräng Jonas Larsson född i Warnhem 1823 den 11/2 - flyttar in 1848 från Redsvenstorp och åter samma år
Dräng Anders Andersson född i Warnhem 1832 den 9/6 - flyttar in 1850 från Skraddaregården och ut 1851
Dräng Bengt Andersson
Pigan Cajsa Andersdotter född i Wånga 1824 den 2/10 - flyttar in 1850 och ut samma år
Pigan Maja Christina Magnusdotter född i Broddetorp 1832 den 20/9 - flyttar in 1851 från Broddetorp
Pigan Charlotta Andersson född i Warnhem 1833 den 3/2 - flyttar in 1851 och ut till Sköfde 1854
Dräng Lars Magnusson född i Broddetorp 1828 den 14/1 - flyttar in 1851 från Broddetorp och ut 1853
Dräng Sven Andersson Lindqvist född i Warnhem 1827 den 15/4 - flyttar in 1852 från Ivarstorp ut till Eggby 1853
Pigan Anna Stina Andersdotter född i Wånga 1826 den 15/1 - flyttar in 1848 från Sk Åsaka och ut Engerås 1849
Pigan Christina Wilhelmina Helena Fredriksdotter född i Wing 1827 den 30/10 flyttar in 1849 och dör 1850
Pigan Inga Cajsa Larsdotter född i Warnhem 1831 den 3/12 - flyttar in 1850 och ut till Wing 1851

Husförhörlängd 1854 -->

Samma ägarfamilj bor kvar och vidare;

Bokhållare Johan August Lindqvist född i Warnhem 1835 den 22/5 - flyttar in 1854 ensam från Sk Åsaka och ut 1855 till Stenhammar och får bo där inhyses med sin hustru och fyra barn. Son till Petter Lindqvist, Ljungstorp.

Hyresgäster hos Anders Pettersson:

Sergeant Gustaf Larsson född i Sjogestad 1832 den 20/2 - flyttar in från mariestad 1859
F.d. sergeant W. Fabian Lagerstedt född i Åsaka 1824 den 21/3 - flyttar in från Foxerna 1856 och ut 1858

Tjänstefolk:

Dräng Anders Andersson född i Warnhem 1832 den 9/6 - flyttar in från Skraddaregården 1850 ut till Sköfde 1855
Dräng Gustaf Jonsson född i Warnhem 1841 den 27/9 flyttar in 1860
Pigan Maja Cajsa Magnusdotter född i Broddetorp 1832 den 20/9 flyttar in 1851 från Broddetorp
Dräng Adolf Andersson - försvarslös sjöman - född i Warnhem 1836 den 12/4 - flyttar in 1855 och ut 1859 - till Jernvägen den 3/4 1858
Dräng Lars August Johannesson född i Warnhem 1839 den 30/6 - flyttar in 1856 och ut till Sten 1860
Pigan Christina Johansdotter född i Broddetorp 1836 den 2/6 - flyttar in 1858
Pigan Anna Greta Andersdotter född i Warnhem 1841 den 30/5 flyttar in 1860

Husförhörlängd 1862 -->

Hos ägarfamiljen ser vi nu följande förändringar:

Ägare Anders Pettersson född 1804 den 30/1 - **dör 1869 den 1/7**
Hustrun Lisa Andersdotter född 1813 den 14/7 - **dör 1865 den 24/12**

Arrendator är nu äldste sonen;

Pehr August Andersson född i Warnhem 1837 den 21/9

Hustru Christina Charlotta Johansdotter född i lundby 1844 den 1/9 - inflyttad från Segerstad 1865

Dotter Anna Elisabeth född i Warnhem 1866 den 18/5

Son Johan Arvid född i Warnhem 1867 den 10/8 - dör 1869 den 14/6

Syskonen till Pehr August:

Anders son Anders Johan - studerande - född i Warnhem 1841 den 20/11 - flyttar ut 1867- **präbstuderande***

Anders son Carl Magnus född i Warnhem 1843 den 7/10 - flyttar till Huddinge den 2/1 1866

Anders dotter Mathilda Augusta född i Warnhem 1845 den 2/4 - flyttar till Göthlunda 5/9 1868

Hyresgäst:

Sergeant Gustaf Larsson född i Sjogestad 1832 den 20/2 - flyttar ut till Sandstorp Svea Månggården 1863

Tjänstefolk hos Anders Andersson:

Pigan Anna Sofia Andersson född i Warnhem 1843 den 25/8 - flyttar in 1865 från Westerås ut till Sköfde 1866
Dräng brodern Carl Magnus Werner född i Warnhem 1843 den 7/10 - flyttar in 1868 - arbetsbetyg för Sthlm 1865
Dräng Anders Gustaf Johansson född i Ryd 1842 den 7/1 - flyttar in 1864 och dör 1869
Dräng Gustaf Jonsson född i Warnhem 1841 den 27/9 - flyttar ut i Roten till Upsala 1864
Pigan Christina Johansdotter född i Broddetorp - flyttar ut till Wing 1862
Pigan Anna Greta Andersdotter född i Warnhem 1841 den 20/5 - flyttar ut till Skattegården Lundby 1862
Pigan Anna Stina Andersdotter född i Wånga 1826 den 15/1 - flyttar in 1862 från Sventorp och åter 1863
Pigan Maria Chatrina Jonsdotter född i Warnhem 1835 den 16/3- flyttar in 1862 från Wing ut till Roten Upsala 1864
Pigan Christina Jonsdotter född i Hornborga 1845 den 1/5 - flyttar in 1863 från Leksberg ut till Höjentorp 1866

Pigan Johanna Andersdotter född i Warnhem 1837 den 19/3 - flyttar in 1864 från Warola ut till Kyrkebo 1865
 Dräng Gustaf Larsson född i Warnhem 1843 den 31/12 - flyttar in 1865 och ut 1867
 Pigan Maja Greta Andersdotter född i Öglunda 1843 den 3/6 - flyttar in 1865 och ut till Kjerrtorp 1867
 Gossen August Jonsson född i Warnhem 1848 den 2/9 - flyttar in 1865 och ut till Ivarstorp 1867
 Pigan Charlotta Öberg född i Lundby 1848 den 10/1 - flyttar in 1866 från Lundby och ut 1867
 Pigan Magreta Andersdotter född i Öglunda 1843 den 3/6 - flyttar in 1868 från Kjerrtorp och ut till Björsgården 1869
 Pigan Charlotta Engqvist född i Broddetorp 1837 den 18/12 - flyttar in 1867 från Wing och ut till Göthlunda 1868
 Pigan Maria Charlotta Johansdotter född i Warnhem 1851 den 13/4 - flyttar in 1867 och ut till Engerås 1868
 Dräng Johannes Larsson Frid född i Warnhem 1850 den 21/11 - flyttar in 1867
 Dräng Per Wilhelm Larsson född i Segerstad 1848 den 26/3 - flyttar in 1868

En av Anders Petterssons söner blir präst

*

Foto av kyrkoherden **Johan Anders Werner**, född som Anders Johan Pettersson, Uppsala - Hålltorp, Varnhem.

Han var **Anders Petterssons på Hålltorpsson** egentligen född på **Uppsala** 1841 den 20/11 och alltså bror med **Pehr August Pettersson** som löste ut honom som ägare efter arv från fadern.

Framtaget av Lars Olof Karlsson, Timmersdala via
 VÄSTERGÖTLANDS MUSEUM BILDARKIV
 bildnummer B145033:5216

Cederberg & Follin, Skara stifts herdaminne 1850-1930

Anders Johan Werner född i Varnhem 20/11 1841 son till hem.äg. Anders Pettersson o Elisabet Andersdotter, intagen i Skara skola 1852, student i Uppsala 1863, prästvigd 1867, kyrkoherde i Vara 1881 o i Ransberg 1891, död 1909 14/12 på Prästgården i Ransberg gift med Hulda Augusta Garp född 1843 död 1912 på Prästgården i Mölltorp.

De hade 7 barn:

1. Elisabet född 1874, sjuksköterska i N. York
2. Carl August född 1875, lantbrukare
3. Johan Magnus född 1876, kamrer vid Statens kraftverk i Älvkarleby
4. Gerda Maria född 1878 gift med godsägare Hj. Åberg
5. Bengt Josef född 1879 död 1927, disponent i Västervik
6. Elin född 1883 gift med tandläkare Knut Petersson i Stockholm
7. **Hulda Eleonora född 1885 gift 1911 med kyrkoherden Karl David Ahlner i Varnhem**
 (Framtaget av Arne Sträng, 2015)

VÄSTERGÖTLANDS MUSEUM BILDARKIV bildnummer B145033:5216

Johan Werner som teologistuderande i Uppsala - 1870-tal.

Bildnummer: B145033:5215
 Fotograf: Karl Ågren

Bildtext:
 Anders Johan Werner, Uppsala
 Senare kyrkoherde i Varv.
 Anmärkning:
 Anders Johan Werner.

Född 1841 i Varnhems sn.
Död 1909 i Ransbergs sn.

Dödsfall. I sitt hem afled sistlidne tisdags morgon efter ett långvarigt lidande kyrkoherden i Ransbergs pastorat Anders Johan Werner.

W. var född på Hålltorp i Warnhem den 20 nov. 1841, blef stud. i Uppsala 1863 prästvigd 1867 och har tjänstgjort som komminister i Kinneved och Slöta samt som kyrkoherde i Hvarf och Ransberg.

Kyrkoherde W. var en kraftig personlighet, allmänt aktad och vördad inom sina församlingar. För en svårartad sjukdom sökte han förgäfves bot hos doktor Westerlund i Enköping, hvarest han vistades större delen af sommaren. Efterlevande maka, född Garp jämte flera barn stå sörjande vid den vördade lärarens bår. Begrafningen äger rum i Ransbergs kyrka måndagen den 20 dennes.

Urklipp från Lars Olot Karlsson, Timmersdala

Husförhörlängd 1869 -->

Först står Anders Petterssons sterbhus som ägare - med sonen Per August Pettersson som arrendator.

Sedan stryks detta och ändras till:

Ägare Per August Pettersson född 1837
Hustru Christina Charlotta Johansdotter född 1844
Dotter Anna Elisabeth född 1866 den 18/5
Son Arvid Edvard född 1870 den 12/2
Son Johan Werner född 1872 den 23/6
Dotter Maria Charlotta född 1877 den 22/10

Per August bror:

Anders Son Carl Magnus Werner född 1843 den 7/10 - flyttar till Stigtomta i Nyköpings län 1870

Hustruns fader Johannes Nilsson född i Falköping 1817 den 20/1 - flyttar in från Segerstad 1872

Tjänstefolk:

Pigan Stina Maria Andersdotter född i Wåmb 1861 den 27/10 - flyttar in från Warola 1878
Dräng Lars Gustaf Lundblad född i lundby 1851 den 17/7 - flyttar in från Broddetorp 1823 och ut till Sköfde 1880
Dräng Pehr Wilhelm Larsson Hedrén född i Segerstad 1848 den 26/3 - studerar vid Folksskolelärarseminarium - flyttar ut till Nygård den 1876
Gift dräng Gustaf Pettersson född i Baltak 1832 den 13/12 - flyttar in 1870 och ut med hustru och barn 1871
Hustru pigan Inga Kajsa Larsdotter från Lundby, Doterbo - kyrktagen 1870 den 24/10 efter barnafödelse

Son August född i Warnhem 1870 den 22/9

Pigan Johanna Jonsdotter född i Häggum 1852 23/7 - flyttar in 1872 från Stenstorp och ut till Skärf 1874

Dräng Anders Gustaf Johansson född i Ryd 1841 den 7/1 - flyttar ut till Löfåsen 1871

Pigan Johanna Jonsdotter född i Warnhem 1855 den 5/11 - flyttar in 1873 och ut 1875

Pigan Margareta Andersdotter född i Öglunda 1843 den 3/6 - flyttar ut 1873

Pigan Tilda Ferm född i Warnhem 1850 den 14/8 - flyttar in 1870 och ut 1871

Dräng Johan Petter Pettersson född i Warnhem 1847 den 2/5 - flyttat in 1870 från Wing och ut Wårfruhem 1875

Pigan Augusta Larsdotter Bergström född i Wåmb 1848 den 4/2 - flyttar in 1871 och ut till Tomten 1872

Pigan Märta Christina Nilsdotter född i Warnhem 1853 den 20/12 - flyttar in 1871 och ut till Sköfde 1876

Dräng Lars Gustaf Johansson född Gudhem 1844 den 4/10 - flyttar 1871 in från Segerstad och ut Broddetorp 1872

Dräng Jonas Wilhelm Jansson född i Hornborga 1857 den 22/8 - flyttar in 1874 från Broddetorp ut till Hjo 1876

Dräng Johan Lundin född i Härened 1843 den 19/6 - flyttar in 1874 från Wing och ut till Wing 1876

Pigan Lotta Kristina Johansdotter född i Warnhem 1851 den 3/10 - flyttar in 1874 från Lilla Lycke ut Sköfde 1876

Pigan Charlotta Andersdotter Rodin född i Darentorp 1859 den 23/3 - flyttar in 1875 från Sköfde ut Sköfde 1876

Dräng Alfred Svensson född i Hångedala 1851 den 2/7 - flyttar in 1875 från Bankeryd

Dräng Karl Axel Ullberg född i Öglunda 1851 den 28/2 - flyttar in 1876 från Lundby och ut till Öglunda 1878

Pigan Margareta Johansdotter född i Öglunda 1851 den 28/2 - flyttar in 1876 från Öglunda och åter 1878

Dräng Per Johan Johansson född i Skarke 1857 den 30/8 - flyttar in 1876 och flyttar ut 1880

Pigan Maria Charlotta Andersdotter född i Grebbäck 1853 den 23/4 - flyttar in 1877 och till Lundby 1878

Pigan Anna Greta Carlsdotter född i Hasslösa 1861 den 4/8 - flyttar in 1877 och ut 1879

Dräng Axel Sandberg född i Sköfde 1850 den 23/3 - flyttar in från Horn 1877 och ut 1880

GAMMAL VÄNSKAP (Skara Tidning 9/1 1926)

"Det var August i torsdags. Namnet betyder "den vördnadsvärde" och passar alltså förträffligt på de båda "Augustarna" här bredvid. Aktningsvärd är också den vänskap som förenar dem, ty den är knappast yngre än de själva.

Johan August Lindqvist föddes i Bäckedalen i Varnhem 1835 och två år därefter såg **August Pettersson** första dagens ljus i gården Upsala, tio minuters väg därifrån.

Redan nu voro de stolta föräldrarna på det klara med att de bägge pyrena skulle bli lika duktiga Varnhemspojkar. Därför fick den yngre heta lika fint som den äldre, nämligen August, och att de skulle bli goda bassar, ansågs självklart.

Så gick det också. De lekte tillsammans, lärde sig läsa tillsammans, först hos Johan August far, **Petter Lindqvist, som var både handlare och skolmästare** och därpå i von Otters barnskola i Varnhem.

De gingo också i en s.k. Lancasterskola i Eggby en sommar. Skolan hölls av prästen, vice pastor Odelius, som genast tog den äldre Johan August som monitör, dvs medhjälpare i undervisandet.

När pojkarna blevo äldre, skilde dem ödet snart åt. Johan August kom ut i världen och blev så småningom postmästare.

August stannade kvar i Varnhem och brukade den gård, som hans far övertagit, nämligen Hålltorp.

Men de forna lekkamraterna glömde inte varandra för det.

När Johan August Lindqvist blivit pensionerad, flyttade han till Skara, där han hade såväl Varnhem som August Pettersson inom räckhåll.

Bilden här ovan togs i våras den 23 maj (1925), dagen efter **postmästare Lindqvists 90-årsdag**. Och att se dem på detta vis tillsammans är inte alls ovanligt, trots åldern och avståndet. T.o.m. så sent som i söndags träffades de ute på Hålltorp. Och då var det inga sura gubbiner, inte. Tvärtom brukar de skoja och gnabbas med varandra som för ca 80 år sedan, och små vänskapsgruff är inte sällsynta. En främmande människa kan rentav tro att de blivit osams. Men det är ingen risk. När man hållit ihop bortåt ett sekel, så!"

Ur husförhörlängden ovan;

Bokhållare Johan August Lindqvist, född i Varnhem 1835 den 22/5 - flyttar in 1854 ensam från Sk Åsaka (19 år gammal) och ut 1855 till Stenhammar och får bo där inhyes med hustru och efter hand fyra barn. Son till Petter

Tva Varnhemspojkar, J. August Lindqvist (t v) och August Pettersson (t h) resp. 90 och 88 år gamla. (23/5 1925)

Husförhörlängd 1880 -->

Per August och hans Kristina bor kvar under perioden;
deras dotter Anna Elisabeth född 1866 - flyttar ut till Skövde 1886.

Svärfadern Johannes Nilsson född 1817 bor också kvar.

Veterinär Carl Johan Rymer född i Amnehärad 1863 den 11/4 - flyttar in 1885 och ut till Skövde 1886

Tjänstefolk:

Dräng Anders Gustaf Andersson född i Warnhem 1866 den 1/5 - flyttar in 1891 och ut 1892
Dräng August Vilhelm Larm född i Varnhem 1867 - flyttar in från Skånga Åsaka 1889 och ut till N. Lundby 1892
Dräng Johannes Fallgren född i Istrum 1865 den 25/5 - flyttar in 1889 från Eggby och ut till Frösön 1891
Pigan Augusta Larm född i Warnhem 1870 den 8/9 - flyttar in 1890
Pigan Anna Matilda Svensdotter född i Ledsjö 1865 den 25/10 - flyttar in 1890 och ut 1892
Pigan Maria Elisabeth Löfgren född i Warnhem 1872 den 28/2 - flyttar in 1892 från Ljusnarsberg
Dräng Gustaf Wilhelm Fredriksson född i Friggesåker 1867 den 17/4 - flyttar in 1892
Dräng Johan Albin Erlandsson född 1875 den 5/5 i N. Lundby - flyttar in 1892 och ut till Öglunda 1893
Pigan Fredrika **Andersson*** född i N. Lundby 1872 den 26/12 - flyttar in 1892
Dräng Gustaf Erik Fält född i Warnhem 1876 den 28/9 - flyttar in 1893 och till Kyrkebo 1895
Pigan Kristina Andersdotter född i Säter 1858 den 27/7 - flyttar ut till Skövde 1883
Pigan Anna Maria Andersdotter född i Wåmb 1861 den 27/10 - flyttar ut till Skövde 1883
Dräng Knut Wilhelm Andersson född i Lerdala 1860 den 1/2 - flyttar in 1880 och ut till Göteborg 1882
Dräng Otto Andersson född i Lersjö 1860 den 5/3 - flyttar in 1882 från Wåmb och ut till Skövde 1883
Dräng Per Alfred Pettersson född Skärf 1857 den 12/4 - flyttar in 1882 och ut till Wåmb 1884
Pigan Emma Kristin Carlsdotter född Götlunda 1856 den 30/12 - flyttar in 1883 från Lundby och ut till Flistad 1884
Pigan Kajsa Svensdotter född i Lundby 1851 den 6/8 - flyttar in 1883 från Lundby och ut till Lundby 1884
Dräng Johan Viktor Johansson född i Wånga 1866 den 14/9 - flyttar in 1884 från Skövde och ut till Eggby 1885
Pigan Emma Charlotta Lind född i Warnhem 1865 den 9/12 - flyttar in 1884 från Warola och ut till Hagelberg 1886
Pigan Charlotta Andersdotter Rosin född i Warnhem 1859 den 23/3 - flyttar in 1884 från Skövde och åter 1885
Pigan Maja Greta Larm född i Varnhem 1870 den 17/2 - flyttar in 1885 och ut till Örebro 1887
Dräng Karl August Andersson född i Varnhem 1861 den 15/7 - flyttar in 1885 och ut till Örebro 1887
Pigan Anna Johansdotter född i Skärf 1865 den 28/5 - flyttar in 1885 från Varola och ut till Hagelberg 1886
Dräng Gustaf Karlsson född i Broddetorp 1867 den 2/10 - flyttar in 1886 från Lundby och ut 1887
Pigan Anna Greta Holm född i Hasslösa 1861 den 4/8 - flyttar in 1886 från Lundby och ut till berg 1887
Dräng Anders Gustaf Andersson född i Varnhem 1866 den 1/5 - flyttar in 1887 och ut inskrivningsskyldig 1889
Dräng Alfred Dag född i Varnhem 1866 den 24/5 - flyttar in 1887 och ut 1890
Pigan Anna Matilda Löfgren född i Varnhem 1869 den 9/8 - flyttar in 1887 och ut 1890 (**Not; 1893 till Amerika**)
Pigan Ida Matilda Svensdotter född i Ledsjö 1865 den 25/10 - flyttar in 1887 och ut 1890
Pigan Anna Maria Skarp född i Varnhem 1871 den 30/6 - flyttar in 1887 och ut 1890

Kommentarer:

*Första gången som det skrivs **-son**, Andersson, om en kvinna!- ingen felskrivning då det återkommer längre ner!
Här kan man också se att stavningen återgår successivt till "Varnhem" från "Warnhem"!

Församlingsbok 1895 -->

Ägaren Per August Pettersson, Hemmansägaren, född i Varnhem 1837 den 21/9 blir **enkling 1906** den 25/2
Hustru Kristina Charlotta Johansson född i N. Lundby dör 1906 den 25/2

Son Arvid Edvard Pettersson född i Varnhem 1870 den 12/2

Son Johan Werner född i Varnhem 1872 den 23/6 - lysning nr 1911 och flyttar ut till Kungslena 1811 den 7/4

Tjänstefolk:

Dräng Gustaf Wilhelm Fredriksson född i Friggesåker 1867 den 17/4 - flyttar ut 1897
Dräng Karl Andersson född i Warnhem 1870 den 7/9 - flyttar in 1895 och flyttar ut 1896
Pigan Augusta Larm född i Warnhem 1870 den 7/9 - flyttar ut till N. Lundby 1896
Pigan Maria Elisabeth Löfgren född i Warnhem 1872 den 28/2 - flyttar ut 1898
Pigan Fredrika Andersson* född i Warnhem 1872 den 26/12 - flyttar ut 1897
Dräng August Wilhelm Gustafsson född i Warnhem 1877 den 19/1 - flyttar in 1895 och ut 1896
Pigan Anna Maria Fält född i Warnhem 1880 den 28/2 flyttar in från N. Lundby 1896 och åter 1900
Dräng Johan Reinhold Johansson född i Berg 1877 den 14/7 - flyttar in 1896 och ut till N. Wing 1897
Dräng Gustaf Adolf Jonsson född i Warnhem 1874 den 4/10 flyttar in 1897 och ut 1901
Pigan Augusta Charlotta Björn född i N. Lundby 1873 den 23/6 - lysning n 6 1907 - flyttar ut 1907

Dräng Erik Amandeus född Kroen 1876 den 13/9 - flyttar in 1897 och ut 1900
 Pigan Otilia Amanda Dag född i Warnhem 1878 den 171 - flyttar in 1898 från N. Lundby och ut 1909
 Pigan Elin Sofia **Johansson** född i Warnhem 1877 den 25/11 - flyttar in 1899 från N. Lundby - ut N. Amerika 1900
 Öka dottern Ellen Maria född i Warnhem 1898 den 11/12 - flyttar in och ut med sin mor
 Dräng Karl Johan Johansson född i Warnhem 1883 den 26/5 - flyttar in 1900 och ut 1904
 Pigan Emma Kristina Larm född i Warnhem 1876 den 6/7 flyttar in 1900 och ut 1902
Pigan Anna Charlotta **Andersson** född i Warnhem 1882 den 22/3 flyttar in 1901 och ut till Berg 1904
 Dräng Carl Johan Larsson född i Warnhem 1880 den 27/5 - flyttar in 1901 och ut 1904
 Pigan Emma Viktoria Fält född i Warnhem 1882 den 11/11 - flyttar in 1902 och ut 1903
 Pigan Ellen Helena Hjälms född i Sköfde 1883 den 24/6 - flyttar in 1903 från Borgunda och ut till Sköfde 1905
 Pigan Augusta Olivia född i Borgunda 1876 den 17/4 - flyttar in 1904 från Sköfde och ut 1908
 Dräng Karl Gustaf född i Varnhem 1886 den 1/10 - flyttar in 1904 från varola och flyttar ut 1906
 Dräng Karl August Svensson född i Våmb 1884 den 15/2 - flyttar in 1904 och ut 1906
 Pigan Emilia Alm född i Varnhem 1888 den 2/6 - flyttar in 1905 och ut till Sköfde stad 1909
 Dräng/**Jordbruksarbetare** Johan Oskar Andersson född i Varnhem 1889 den 12/4 - flyttar in 1906 - **lär ha rymt till Amerika** - obef 1912 - flyttar 1920 in under Hustru Ingridsgården som **verkstadsarbetare!**
 Dräng Johan Alexander Alm född i Varnhem 188 den 2/6 - flyttar in 1906 och ut 1909
Pigan Märta Elisabeth **Andersson** född i Varnhem 1884 den 1/6 - flyttar in 1907 från N. Wing - lysning och ut 1912
 Pigan Viktoria Dahlberg född i Varnhem 1886 den 22/2 - flyttar in 1908 - lysning och ut till Kyrketorp 1911
 Dräng Arvid Gregorius Jackson **född i USA**, Hamsten - flyttar in från N. Lundby 1909 och ut till Wing 1910
Pigan Hilda Elisabeth **Gustafsson** född i Varnhem 1890 den 27/7 - flyttar in 1909 och ut 1911
 Dräng Karl Johan Johansson född i Varnhem 1883 den 26/5 - flyttar in 1910
 Dräng Albin Viktor Blad född i Varnhem 1892 den 21/3 - flyttar in 1910 från Eggby och ut 1912
 Dräng Johan Oskar Andersson född i Ö. Gerum 1888 den 6/2 - flyttar in från Figgeråker 1911 - gift 1911 - ut 1911
 Dräng Gustaf Henning Löfgren född i Varnhem 1893 den 26/11 - flyttar in 1911 och flyttar ut 1914 - **jmfr Lövberga!**
 Pigan Anna Elisabeth Löfgren född i Varnhem 1891 - flyttar in 1911 och ut 1912 - till N. Lundby - **jmfr Lövberga!**
 Dräng Rikard Vernon Kjellander född i falköping 1894 den 2/6 - flyttar in 1911 och ut till **N. Amerika** 1913
 Pigan Hilda Wilhelmina Rohdin född Öglunda 1892 den 20/6 - flyttar in 1911 från Eggby och ut till Öglunda 1912
Pigan Hildur Viktoria **Persson** född i Bolum 1887 den 11/6 - flyttar in 1912 från Bolum och ut 1920
 Pigan Annie Eveline Modin född i Varnhem 1895 den 30/8 - flyttar in 1912 och ut till Sk. Åsaka 1914
 Dräng Johan David Johansson född i Varnhem 1887 den 19/12 - flyttar in 1912 och ut 1919
Pigan Elin Maria Hildur **Eriksson** född i Rådene 1878 den 24/3 - flyttar in 1912

*****

Dräng Johan Henning Persson född i Frösve 1884 den 3/8, flyttar in 1912, ut till Våmb 1915 - se bild nedan!
 - han kommer nu hit från Ångarås! - ut till Våmb efter Ångaråspigan Emma Ek, som flyttat dit från Ångarås 1915!
 De gifter sig i Våmb den 29/11 1915 och återflyttar som torpare till Slottet, under Lille Kullen, Hålltorp 28/3 1916!
 Se rubrik [A. 47 Lilla Slottet](#). Där finns de som torpare under Hålltorp tills de flyttar till Stenslund 1938 då de flyttar till Stenslund. Henning och Emma dör båda i Stenslund, Henning 1959 och Emma 1982 - se rubrik [A. 29 Stenslund](#)

*****

Pigan Jenny Matilda Lindblad född i Våmb 1897 den 9/10 - flyttar in 1912 och ut 1916
 Dräng Johan Erik Lindblad född i Våmb 1896 den 27/5 - flyttar in 1915 och ut till Sköfde 1916
Pigan Elin Viktoria **Andersson** född 1900 den 10/3 flyttar in 1916 och ut 1917
 Dräng Erik Bertil Karlsson född i Bolum 1897 den 273 - flyttar in 1916 från Österplana och ut till Våmb 1917
Pigan Märta Viktoria **Johansson** född i Sk-Åsaka 1901 den 10/1 - flyttar in därifrån 1917 och ut 1918
 Dräng Anders Viktor Andersson född i Sk - Åsaka 1894 den 30/11 - lysning nr 5 1919 - flyttar ut till Våmb 1919
 Dräng knut Ragnar Brickman född i Sköfde 1900 den 5/4 - flyttar in 1917 från Sköfde och ut till Häggum 1918
Pigan Elin Viktoria **Andersson** född 1900 den 30/3 - flyttar in 1918 och ut 1919
 Dräng Enok Reinhold Jakobsson född i Habo 1900 den 21/4 - flyttar in 1919 från Högstena och ut till Habo 1920
 Dräng Otto Gunnar Ullberg född i Habo 1900 den 17/8 - flyttar in 1919 och ut till Våmb 1920
Pigan Elin Margareta **Andersson** född i Säter 1905 den 26/10 - flyttar in 1920 från Bolum och åter 1921

* **Ladugårdsförmän Erik Amandus Andersson** född i Horn 1876 den 13/9 - in från Öm - gift m. Maria Jonsdotter

Dräng Josef Edvin Larsson född i Ransberg 1903 den 5/10 - flyttar in 1920 från Horn

Pigan Anna Emilia **Andersson** född i Ö. Gerum 1889 den 5/9 - flyttar in 1920

Pigan Elin Viktoria **Andersson** född i Mularp 1900 den 30/3 - flyttar in 1921

* **se bilder nedan!**

*Maria Elisabeth flyttar in som 16 åring 1893 på Redsvenstorp och förblir där i 10 år till 1903. 1903-12-26 gifter sig Elisabet och **Erik Amandus Andersson**. 1904-01-24 flyttar Maria Elisabeth och Erik till Leksberg.*

*Vid tiden för bilden finns hon med sin man **Erik Amundus Andersson**, Matilda och Anders Pettters son, i Hålltorp efter en tid som sköterska och hushållerska på Varnhems försörjningshem mellan 1920 - 1923. Han arbetade på Hålltorp som ladugårdsförmän mellan 1920 - 1923.*

På Hålltorp - ladugårdsförmän;

Maken Erik Amandus Andersson född i Horn 1876 den 13/9 - flyttar in från Öm 1920 och ut till Sventorp 1923

Hustru Maria Elisabeth Jonsson f.i Horn 1877 den 14/9 - från Ålderdomshemmet som sköterska och hushållerska 1923 25/10 - ut med resten av familjen till Sventorp 23/11 1923

Son   Sven Gustaf född i Götlunda 1909 den 14/4
 Son   Karl Josef född i Götlunda 1911 den 23/12
 Dotter   Elin Matilda född i Åsle 1915 den 27/1

1933-04-17 avlider Erik Amundus.

Se också [A. 8 Redsvenstorp](#) , [A. 24 Fattigstugan](#) , [A. 52 Ljungstorps gård](#) samt [A. 57 Ljungsbo/Finnatorp](#)

En familjebild på ladugårdsförmannen på Hålltorp och hushållerskan på Varnhems försörjningshem 1923.

Från vänster längst bak;

Sonen Karl Josef, född i Götlunda 1911, Maria Elisabeth född i Horn 1877, Erik Amandus, född i Horn 1876

Från vänster längst fram;

Sonen, Sven Gustaf, född i Götlunda 1909, dottern Elin Matilda född i Åsle 1915 & äldste sonen Johan född 1904 - här i militäruniform för värnplikten

Församlingsbok 1922 -->

Ny ägare är nu Arvid Edvard Pettersson, Godsägare född i Varnhem 1870 den 12/2

Brorsdotter Margit Vilhelmina Pettersson står som Hushållerska född i Kungslena 1915 den 23/10 - flyttar in från Skärf 1936 den 16/11

Här bor också fadern Per August Pettersson, f.d egendomsägare, född 1837 den 21/9- **han dör 1936 den 15/3**

Tjänstefolk:

Rättare/Dräng Karl Johan Johansson född i Varnhem 1883 den 26/5 - lysn nr 2 1924 - flyttar till N Lunby 1924
Dräng Josef Edvin Larsson född i Ransberg 1903 den 5/10 - flyttar in 1920 från Horn och ut till Sventorp 1923

Ladugårdsförman

Maken Erik Amandus Andersson född i Horn 1876 den 13/9 - flyttar in från Öm 1920 och ut till Sventorp 1923

Hustru Maria Elisabeth Jonsson född i Horn 1877 14/9 - arbetar på ålderdomshem till 1923 25/10

Son Sven Gustaf född i Götlunda 1909 den 14/4

Son Karl Josef född i Götlunda 1911 den 23/12

Dotter Elin Matilda född i Åsle 1915 den 27/1

- hela familjen flyttar till Sventorp den 29/11 **1923**

Dräng Erik Harald Timberg född i Åsle 1906 den 31/3 - flyttar in 1923 och ut **1924**

Dräng Nils Herbert Timberg född i Åsle 1908 den 16/3 - flyttar in 1923 och ut **1924**

Dräng Nils Johan Petersson född i N. Wing 1904 den 28/6 - flyttar in 1922 från N. Lundby och ut **1927** - gift

Dräng Sven David Kondrad Roth född i Häggum 1896 den 12/8 - flyttar in 1923 och ut **1924** - **se foton nedan!**

Dräng Karl Erik Jonsson född i Wåmb 1905 den 20/11 - flyttar in från Odenåker 1923 och ut till Sköfde **1925**

Dräng Lars Georg Elias Lindström född i Wåmb 1906 den 23/9 - in 1923 ut till N. Kyrketorp **1926**-[se foton nedan!](#)

Dräng Nils Johan Pettersson född i N. Ving 1904 den 28/6 - flyttar in **1925** och ut samma månad

Dräng Åke Ivar Birger Gustafsson född i N. Ving 1904 den 1/8 - flyttar in 1926 från Husaby - ut till Sk Åsaka **1935**

Dräng Bertil Hjalmar Ekman född i Säger 1906 den 4/3 - flyttar in 1926 från Öglunda och ut till Berg **1927**

Dräng Nils Emmanuel Fagerlind född i Sköfde landsförs. 1905 den 17/10 - flyttar in 1927 och ut **1928**

Dräng Karl Axel Timberg född i Varnhem 1910 den 22/3 - flyttar in 1927 och ut **1930**

Dräng Karl Martin Larsson - icke döpt! - född i Ramsberg Örebro län 1904 den 26/3 - gift - ut N. Kyrketorp **1920**

Dräng Erik Allan Wilhelm Persson född i Härlunda 1915 den 27/4 - flyttar in 1930 från Härlunda och åter **1934**

Dräng Helmer Alexander Alm född i Varnhem 1913 den 1/10 - flyttar in 1930 och ut 1933 - se bild nedan!

Dräng Johan Oskar Holmberg född i Varnhem 1915 den 27/8 - flyttar in 1933 och ut **1935**

Dräng Johan Arvid Teodor Pettersson född i Kungslena 1912 den 31/1 - flyttar in från N. Lundby **1934**

Dräng Karl Albert Holmberg född i Varnhem 1916 den 9/10 - flyttar in 1934 och ut **1936**

Hembiträde Elsa Kristina Berggren född i Sk. Åsaka 1915 den 11/11 - in 1934 från Sk Åsaka - ut till Eggby **1935**

Oäkta dotter Elsa Birgitt Linnea född i Mariestad 1935 den 7/11

Hushållerska

Elin Maria Hildur Eriksson född i Rådene 1878 den 24/3 - flyttar ut till Tidaholm 1936

Hembiträde Anna Emelia Andersson född i Ö. Gerum 1889 den 5/9 - lysn nr 1929 - flyttar ut **1929**

Hembiträde Elin Viktoria Andersson född i Mularp 1900 den 30/3 - flyttar ut 1922

Hembiträde Karin Ingeborg Johansson född i Sk.- Åsaka 1903 den 6/8 - flyttar in 1922 från Västtlösa åter **1923**

Hembiträde Karin Maria Karlsson född i Saleby 1909 den 6/8 - flyttar in 1925 och ut 1925

Hembiträde Karin Ingeborg Johansson född i Sk.- Åsaka 1903 den 8/6 - flyttar in från Västtlösa 1924 ut Sköfde **1927**

Hembiträde Hulda Elisabeth Krants född i Husaby 1909 den 6/6 - in från N. Lundby 1925 och ut Kinne-Vedum **1928**

Tjänarinna Anna Elisabeth Persson född i Varnhem 1908 den 19/2 - flyttar in 1927 och ut **1928**

Tjänarinna Ruth Margareta Hjältn född i Hasslösa 1909 den 18/7 - flyttar in från Wåmb 1928 och ut Vartorp **1930**

Tjänarinna Ingeborg Maria Jonsson född i varnhem 1906 den 1/3 - flyttar in 1928 och ut till N. Kyrketorp **1930** - genom **borgerlig vigsel** 1930 den 3/3 gift med Karl Martin Larsson

Hembiträde Helga Maria Eleonora Johansson född i Sk.-Åsaka 1911 den 11/7- in 1930 Händene ut N. Lundby **1935**
Hembiträde Margit Elisabet Berggren född i Sk.-Åsaka 1914 den 6/8 - in från Sk.-Åsaka 1930 och ut **1934**
Oäkta son Gustaf Fritz Rune född i Eggby 1934 den 9/7 - Fader enl. erkännande vid dopet - ut **1934**

Tjänarinna Anna Britta Andersson född i Öglunda 1920 den 24/10 - flyttar in 1935 och ut till **Skövde 1938**
Tjänarinna Märta Fredrika Kristina Johansson född i Eggby 1918 den 14/2 - in från Ledsjö- ut Uddetorp Skara **1937**

Dräng Karl Gustaf Jonsson född i **Skärv** 1911 den 13/10 - flyttar in från Skärf och flyttar åter dit **1938**
Dräng John Fritiof Lundin född i Skärv 1917 den 10/12 - flyttar in från Skärv 1936 och åter **1937**
Dräng Karl Gustaf Johansson född i N. Lundby 1913 den 10/7 - flyttar in därifrån 1937
Tjänarinna Dagny Märta Albertina Karell född i Berg 1919 den 18/4 - flyttar in från Frösve 1937 och ut **1938**

Hembiträde Anna Viktoria Johansson född Svensson född 1890 den 21/12 - flyttar in 1938 från Skövde - skild 1930 den 3/3 från Frans Gideon Johansson i Amerika

Dräng Johan Gunnar Persson född i Våmb 1916 den 30/1 - flyttar in 1938 från Holmestad

Kommentar:

Både namnreform med son-namn på kvinnor och förändrat tilltal/yrkesbeteckning från Piga till Hembiträde/Tjänarinna har nu slagit igenom. Därtill kommer nya arbetsformer som ladugårdskarl, rättare, hushållerska, mm. Däremot kallas drängarna fortfarande för dräng.

Tredje generationen godsägare på Hålltorp, Arvid Pettersson.

(Från foto av mjölnaredotterns bröllopp, Hålltorps kvarn, 1924, 54 år gammal - se **A. 10 Hålltorps kvarn!**)

Arvid Pettersson, Hålltorp, 1924

Som sina föregångare i släkten Pettersson växer Arvid också in i bygden som dess starke man. Han blir kyrkvård som sina förfäder och här på bild 1923 efter restaureringen av Varnhems kyrka där han bidrog på olika sätt som många andra.

(Detalj från gruppfoto nr; D 13 Skarke-Varnhems Hembygdsförenings bildarkiv)

Arvid Pettersson, Hålltorp, 1923

Mantalsskrivningen 1941:

På gården **Hålltorp Lilla** skrivs nu;

Hemmansägaren Pettersson, Arvid Edvard född 1870 den 12/2 - **dör 71 år gammal 1941**

Rättaren Pettersson Johan Arvid Teodor född 1912 den 31/1 - brorsbarn

Hushållerskan Pettersson Margit Vilhelmina född 1915 den 23/10 - brorsbarn

Dräng Johansson, Karl Gustaf född 1915 den 10/7

Hembiträde Johansson, Anna Viktoria född Svensson född 1890 den 21/12

Ladugårdskarl Persson, Johan Gunnar född 1916 den 30/1 - han blev till slut den siste kvarvarande anställda på Hålltorp innan djurbesättningen såldes ut (Uppgift 2013 Bengt Jonsson, född på Ivarstorp 1931)

Kommentar; Antalet boende och skrivna på själva gården hade nu minskat radikalt! Arbetskraften skapar sig egna boenden utanför gårdarna. Moderna bruksmetoder och friköpta torp är en del av förklaringen, liksom en annan fattigvård utan inhyses. Arbetskraften togs efter hand in i den växande industrin.

Lilla Hålltorp - Hålltorp - 1900-talet i bild

Bild från fägatan/ladugårdsplan vid Hålltorps gamla ladugård 1936. Till vänster står Petter Lindqvists sons hustru. Per August Pettersson med käppen och sonen Arvid. Vid pumpen står drängen Helmer Alm, då 17 år gammal.

De finkladda skall just på resa till Bäckedalen och Petter Lindqvists gamla hus i Ljungstorp, där Per gick i skola som liten hos privatläraren Petter och var två år yngre än Petters egen son Johan, som var Pers livslånga vänskap - se tidningsartikel - [klicka här!](#) Se bilden från utflyktsmålet i Bäckedalen - här nedan!

Bild från Skarke-Varnhems Hembygdstörenings bildarkiv, 2014.

Gamla stugan i Bäckedalen, där Petter Lindqvist bodde och undervisade skolbarn under 1830-40-talen. På bilden står från vänster Petters sonsons hustru, ett barnbarnsbarn, Per Hålltorp (med käpp) omkring 95 år gammal och Arvid på Hålltorp, son till Per.

(Ur Verna Anderssons bildsamling, Ljungstorp, förmedlat 2013)

Hålltorps gamla ladugårdsplan med vattenpump och fägata 1930 - man kan se att det behövs en upprustning av ladugården. Den revs och byggdes upp igen i etapper mellan 1944-47.

Bild från Varnhemsbygden 1991

Museets bildtext:

"Interiör från gamla köket på Hålltorp i Varnhem. Spisen togs bort vid ombyggnad 1954. I detta stora kök fanns förr, utom spisen, inget annat inrede än en diskbänk, en vedlår och ett vattenså.

Ett stort skafferier eller handkammare i gången t.v. Vid fönsterväggen två utdragssoffor och ett långbord framför den ena. I köket arbetade en köksa och två pigor. Pigorna fick sova i utdragssofforna. Tre drängar fick också sina måltider här. Ägare i tidigare generationer intog sina måltider i ett rum innanför köket."

Bild Skarke-Varnhems Hembygdsförenings bildarkiv, 2014.

Torpare och drängar i "rovestibba" på Hålltorp 1924.

*Fr v torpare **Karl Ask**, Stenslund, drängen **Georg Lindström**, drängen **David Roth**, torpare **Henning Persson**, Lilla Slottet och torpare **Johan Alm**, Kullaliden.*

Bild från Varnhemsbygden 1991

Hålltorps hästar på Ljungstorspvägen med ledsagaren Henning Lövgren från Lövberga (nära järnvägsövergången efter dess tillkomst 1904) - [se A. 50 Lövberga!](#)

Torparen Henning Persson, Lilla Slottet skördar med oxar på Hålltorps marker. I bakgrunden i Billingsslutningen

hemmanet Sten och torpet Stenslund dit Henning med familj flyttar 1938. Även Stensbro nära Fermabron finns med på bilden!

Arbetsfolket på Hålltorp och Hålltorps arealer 1991

Till gården behövdes det en hel del arbetsfolk:

För att utföra alla de körslor som behövdes, så fanns det **två kördrängar**.

Tre ibland fyra torpare gjorde sin dagsverken på Hålltorp.

Under **skördetiden var det givetvis mera folk** som behövdes innan skördemaskiner togs i bruk. Sjävläggaren - som slog säden - samt slättermaskinen var de första maskineran som togs i bruk - senare kom traktorn och andra moderna jordbruksredskap.

I ladugården arbetade **en ladugårdskarl**, som mjölkade och utfordrade alla djur

I köket arbetade **en husföreståndarinna** och **två pigor**.

Gårdens boskap:

Boskapen man hade förr på gården var får, svin och ett 20-tal kor. Fem eller sex hästar fanns också. I brjan av 1900-talet användes det också två par oxar som dragare.

Att man förr färdades ända till Borås med häst var inte ovanligt, det kunde ibland bli ända till nio gånger under vintern. Spannmål hämtades där och då kunde det vara flrea hästskjutsar i sällskap. Resan tog två dagar, en dag dit och en hem. Även till Göteborg hände det att färden ställdes, men då fick det bli rast i trakten vid Vara, då resan tog mycket längre tid.

Gårdens arealer 1991:

Gårdens areal (1991) är 40 hektar öppen jord och 135 hektar skogsmark. Tidigare användes olika namn på åkraroch ängar. Det fanns åkrar som hette Långegårdet, Smedsgårdsgårdet, Kvarnagårdet, Bronagårdet och Mad. Ängar och hagar som Madbacken, Oxängen, Stenängen, Slottahagen och Rättarehagen. Skogsmarker som Sörbergliden, Kullamarken, Hagströmsmarken och Småbergsmarken.

Till Hålltorp hörde också fyra dagsverkstorp: Lillekullen, Kullaliden, Slottet och Stenslund som var ett soldattorp.

(Texten är mestadels identisk och bygger på Ing-Britt Holms artikel i Varnhemsbygden 1991, samt kompletterad med uppgifter från husförhörlängder.)

Några årtal för Hålltorp under 1900-talet och ägandet

Idag är Hålltorp en gammal släktgård i socknen som gått i arv i fyra generationer (1991). Anders Pettersson köpte gården 1844. Den gick sedan arv till hans son Per August född i Uppsala 1837, gift med Charlotte född Nilsson.

1907 var året då Per August, - Per på Hålltorp - , slutade bruka jorden, då hans hustru dog och gården skiftades mellan sönerna Arvid Edvard och Johan Verner.

1911 löste Arvid Edvard ut Johan Verner. Arvid Edvard var ogift och dog 1941.

1937 testamentarades gården till brorsonen Arvid Pettersson.

1944 revs den östra delen av den stora ladugården, efter ganska exakt 100 år, där fanns ladugård, svinhus och fårhus.

1946-47 revs den västra delen med loge och häststall samt mellandelen som var loge och byggdes upp tillsammans till en ny mer rationell ladugård.

Till detta bygge högs det timmer i skogen, som kördes fram till åkern söder om landsvägen, vid vägen till Redsvenstorp. Ett sågverk hade hyrts in för sågningen. Det tog en hel sommar att såga allt timmer. Mycket arbete var det också med dessa grova och långa stockar. Det krävdes mycket elström och vid denna tid var elnätet dåligt utbyggt. Andra elabonnenter klagade över att de inte fick någon elström, bl a var det en som klagade att han inte fick ström till sin tröska.

(Texten är mestadels identisk och bygger på Ing-Britt Holms artikel i Varnhemsbygden 1991, samt kompletterad med uppgifter från husförhörlängder.)

August Pettersson på Hålltorp 1926-01-09, då 89 år gammal! Bild från Skara Tidning - (Kläderna retuscherade pga av skada, KF).

Johan Lindqvist och Per August Pettersson, Hålltorp, 1926

Per August Pettersson, Hålltorp, född 21/9 1837 och död 15/1 1936 (99 år gammal). Här troligen 90-årsgratulationer.

Foto från Skärke-varnhemis Hembygdsförenings Digitala Arkiv, G. 1 (1) Per August Pettersson, Hålltorp, född 21/9 1837 och död 15/1 1936 (99 år gammal).

August Pettersson blir en bygdens och församlingens starke man

August Pettersson blir i kraft av sin person och den starka ställningen som ägare till den stora egendomen Hålltorp en bygdes man, som deltar i många beslut och är med och skapar den "nya tiden" angående markägande, rationellt jordbruk och församlingsarbete. Han var kyrkvård under lång tid i församlingen och fick tjäna under pastor David Holmgren - en dynamisk och nyskapande kyrkans man.

Under den turbulens som kom till stånd under pastorns ledarskap blev han nödd att 1894 avsäga sig sin plats som kyrkvård och utträda ur kyrkorådet "och dermed afsäga sig för framtiden allt ansvar för kyrkans medel". Efter stor tvekan beviljade kyrkostämman avsägelsen vid 1898 års slut. Då hade han hunnits att dömas till böter för att inte enligt domslut kunnat återföra medel till gravkassan tillsammans med de övriga kyrkvårdarna och inte minst pastor Holmgren som dömdes till fängelse. Detta var den strid han nu kunde dra sig ur. Man hade ansvar för att pengar ur De la Gardieska gravkassan använts till reparationer av kyrkan och anläggandet av kyrkopark, mm menade rätten.

(Bygger på Birgitta Rudbergs bok: "Dramat kring den De la Gardieska gravkassan")

Hans relation till pastorn var god även framledes och när det blev som värst för hans tidigare chef, var han beredd att hyra ut ett par rum i flygelbyggnaden i Hålltorp, när pastorn behövde krykobokskrivningsadress i Vrnhem för sitt åtagande som riksdagsman. Detta var något år innan som Holmgren också stod inför att fly landet för USA på grund av sina stora kontroverser med både domkapitel, rättsväsende och riksdag.

En speciell hyresgäst på Hålltorp 1903/1904

David Holmgren (i riksdagen kallad *Holmgren i Varnhem*, senare *Holmgren i Sörby*), född 29 maj 1846 i Gökhemms socken, död 10 april 1916 i Minneapolis i Minnesota (USA), var en svensk kyrkoherde, tidningsman och politiker (liberal).

David Holmgren, som kom från en prästfamilj, prästvigdes själv 1870 och var 1879–1902 kyrkoherde i Varnhem. Han avsattes från sin tjänst efter en långvarig strid med biskop och domkapitel angående användningen av de ekonomiska medel som församlingen disponerade till underhåll av det De la Gardieska gravkoret i kyrkan. Han dömdes också till två månaders fängelse för bland annat förskingring och missfirmelse.

Samtidigt behöll David Holmgren stöd från stora delar av bygdens invånare, och han valdes också in i riksdagens andra kammare 1897 för Skånings, Vilske och Valle domsagas valkrets. Även under sin riksdagsmannatid fortsatte han att förgäves driva process för sin sak i olika instanser, en verksamhet som slutligen ledde till utmätning och konkurs. Han behöll sitt riksdagsmandat till den 24 februari 1906, då han genom beslut av högsta domstolen förklarades för icke valbar och alltså berövades mandatet. Han hade dock redan 1905 emigrerat till USA, där han blev pastor vid Första Skandinaviska unitariska kyrkan i Minneapolis. Han omkom då han sparkades ihjäl av en skenande häst den 10 april 1916.

Bild från Västergötlands Museum - bildarkivet/bildnummer: B145164:98

I riksdagen tillhörde han 1897–1899 Lantmannapartiet och från 1900 Liberala samlingspartiet. Han saknade uppdrag i riksdagens utskott. Som riksdagsman lade han fram en rad motioner som anknöt till hans privata strider, bland annat om ändring av lagen om straff för ämbetsbrott av präst. Åren 1904–1906 var han ägare och redaktör för Falköpingsposten.

(Hämtat från - http://sv.wikipedia.org/wiki/David_Holmgren)

Läs gärna: *Dramat kring den De la Gardieska gravkassan eller Sanningen om David Holmgren* (Birgitta Rudberg, Rudberg/Samba förlag 2001)

Läs recension och sammanfattning av boken här: <http://www.torehartung.se/content/den-processande-kyrkoherden-i-varnhem>

En utblottad avsatt präst 1902 som riksdagsman

Holmgren 1902: "Man har sålt och bortfört för en spottstyver nästan allt mitt bohag. Det återstående är utmätt och kommer att säljas inom åtta dagar. Min hustru och mina tväner små barn jämte tvänne kattor återstå nu af min egendom. På den prästgård han nu tvingas lämna har han satsat 40 000 kronor".

Holmgren hyr nu för sin familj och sig en bostad i Stockholm. Själv är han skriven i Varnhem, för att kunna vara riksdagsman för valkretsen. Han hyr ett rum i Hålltorp hos den vänfaste förre kyrkvärden August Pettersson.

När den slutliga domen kommer 1905 lämande han landet som emigrant till Amerika, dit hans familj också kom, men som helt kom att bryta med honom innan han så tragiskt gick bort. Hans grav är i Hanska en liten ort sydväst om Minneapolis, men saknar gravsten då familjen inte ville bekosta någon sådan.

Hyreskontrakt för hyra av rum på Lilla Hålltorp 24 augusti 1903, ett år

Frågan är om David Holmgren vid någon tidpunkt tatkiskt vistades i sina förhyrda rum!?

Avskrift av hyreskontrakt mellan August Pettersson och David Holmgren:

Hyreskontrakt

Till Ledamoten af Riksdagens Andra Kammare Herr David Holmgren borthyrar jag härigenom på ett års tid tvänne rum å nedre botten i östra änden af härvarande norra flygelbyggnaden jämte del i kök vid sådana tillfällen då sådan för hyresgästen kan befinnas erforderlig mot följande villkor:

1.

Tillträde sker denna dag och gäller sålunda hyresaftalet till den 24 Augusti 1904, då lägenheten i oförsämradt skick afträdes utan föregående uppsägning.

2.

Hyresbeloppet är bestämdt till Etthundrafemtio (150) kronor, däraf hälften betalas den 24 Februari 1904 och härefter den 24 Aug samma år.

Sålunda öfverenskommet och i 2ne lika lydande exemplar kontrakteradt, som skedde å Hålltorp den 24 Augusti 1903.

Aug. Pettersson

Med förestående hyreskontrakt förklarar jag mig nöjd och förbinder mig till dess uppfyllande.

Som ofvan David Holmgren

Egenhändiga namnteckningar intyga på en gång närvarande vittnen:

Carl Nyberg

A Andersson

Också till denna bostad hittar utmätningsmännen i februari 1904 och "befann vid företgen udnersökning gäldenären därstädes sakna känd utmätningsbar egendom."

David Holmgren i en sista glimt från USA

Följande meddelande fanns(finns) att läsa på Anbytarforum den 5 mars 2003:

"Följande klipp, gällande en präst från Varnhem, hittade jag i en gammal kofta efter min farmor. Prästen är inte besläktad med mig, men både jag och min mammas svensklärare är nyfikna. Har någon information om honom:

SVENSK PRÄST DÖD

Rev D Holmgren, Minneapolis, Krossad af Skenande Häst.

Den inom visträckta kretsar af vår stad kände och uppskattade svenske prästmannen, Rev. David Holmgren, pastor vid Första Skandinaviska Unitariska Kyrkan, blef på tisdags eftermiddagen i förra veckan öfverkörd och krossad till döds af en skenande häst påtrottoaren utefter Washington ave.....

Mr Holmgren var under många år kyrkoherde i en stats-kyrkoförsamling i Varnhem, Sverige, och han representerade äfven i femton år sin hemtrakt inom riksdagens andra kammare, därhan anslöt sig till den mest radikala flygeln. Hans ytterst avancerade åsikter i religiösa och politiska frågor ledde till sist till sammanstötning med regeringsmyndigheterna, och år 1903 måste mr. Holmgren lämna Sverige.

...Mr.Holmgren efterlämnar änka, fyra söner, hvaraf tvenne läkare, Louis i Chicago samt Knut i Bear Creek, Montana., samt två döttrar, en i Bear Creek och en i Sverige."

David Holmgren och Prästgården i Varnhem 1890

Här är David Holmgren med familj och Prästgårdens boende i folkräkningen 1890:

Hemförsamling: Warnhems (Skarke)

Hemort: Prestegården

Län: Skaraborgs

Hushåll nr: 234

Familj nr: 1

Kyrkoherde David Holmgren f. 1846 i Gökhem, Skaraborgs län

Hustru Anna Amalia Maria Hollmers f. 1849 i Tåby, Östergötlands län

Barn:

David Justus Jonas f. 1873 i Horn, Skaraborgs län, studerande

Övriga barn är alla födda i Warnhem (Skarke):

Gunhild Maria f. 1874

David Gunnar f. 1875, studerande

Knut David f. 1877, studerande

Sven David f. 1878, studerande

David Vilhelm f. 1888

Fam nr: 2

Emma Vilhelmina Andersson f. 1866, piga

Fam nr: 3

Kristina Johansdotter f. 1851, piga

Fam nr: 4

Carl Gustaf Hägg f. 1867, kusk

Mer om Kyrkoherden David Holmgren och hans tid i Varnhem kan du läsa på ny sida - [klicka här!](#)